

Utbildningsutskottets betänkande 2023/24:UbU1

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2024 inom utgiftsområde 16, som uppgår till ca 99,5 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om godkännanden och vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet i olika avseenden.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:1 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

15 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Budgetprocessen i riksdagen	6
Utskottets överväganden.....	8
1 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16	8
2 Statens budget inom utgiftsområde 16	14
Utskottets ställningstagande.....	15
3 Barn- och ungdomsutbildning	16
Utskottets ställningstagande.....	27
4 Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola	29
Utskottets ställningstagande.....	33
5 Universitet och högskolor.....	35
Utskottets ställningstagande.....	50
6 Forskning.....	51
Utskottets ställningstagande.....	59
7 Anslag för gemensamma ändamål.....	61
Utskottets ställningstagande.....	62
Särskilda yttranden	63
1. Statens budget inom utgiftsområde 16 (S).....	63
2. Statens budget inom utgiftsområde 16 (V)	65
3. Statens budget inom utgiftsområde 16 (C)	67
4. Statens budget inom utgiftsområde 16 (MP)	69
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	71
Propositionen	71
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	73
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	76
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	83

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 16

a) Anslagen för 2024

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 16 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 16 punkt 18 och avslår motionerna

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3,

2023/24:2335 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 12 och 28,

2023/24:2680 av Camilla Hansén m.fl. (MP),

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 12, 14, 18, 49, 55, 63, 66 och 95,

2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 57 och

2023/24:2737 av Anders Ådahl (C).

b) Godkännanden och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen

1. godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i kunskaps- och innovationsplattformen inom kultur och kreativa näringar under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Culture and Creativity) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift på högst 300 000 kronor,

2. godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i konsortiet The Academic Model Providing Access to Healthcare (AMP ATH) och bemyndigar regeringen att under 2024–2027 för anslaget 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift på högst 200 000 kronor,

3. bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till European Research Infrastructure for Imaging Technologies in Biological and Biomedical Sciences (Euro-Bioimaging-ERIC) på högst 1 000 000 kronor,

4. bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till den ideella föreningen Ebrains på högst 1 600 000 kronor,

5. bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till kunskaps- och innovationsplattformen inom urban

mobilitet under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Urban Mobility) på högst 540 000 kronor,

6. bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet för finansiering av idébanksmedel,

7. bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att bilda eller förvärva ett aktiebolag och tillse att den verksamhet som bedrivs i den ideella föreningen EISCAT Scientific Association (EISCAT) överförs till bolaget,

8. bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att för svenska statens räkning teckna aktier i det bolag som avses i punkt 7 och att delvis överlåta aktier i bolaget till norska och finska staten,

9. bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att under 2024 tillse att tillgångar och skulder i EISCAT överförs till det bolag som avses i punkt 7,

10. godkänner att verksamheten i det bolag som avses i punkt 7 ska bedrivas utan vinstsyfte, med beaktande av Sveriges säkerhet och andra utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska intressen och innefatta finansiering, drift, förvaltning och utveckling av infrastruktur för undersökningar av georymdmiljön samt tillhandahållande av data för forskning,

11. bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att vidta de övriga åtgärder som är nödvändiga för att genomföra punkterna 7–10 ovan,

12. bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag på högst 1 217 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS),

13. godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i European Solar Telescope (EST-ERIC) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om en årlig medlemsavgift på högst 6 000 000 kronor,

14. godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities (DARIAH ERIC) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om en årlig medlemsavgift på högst 600 000 kronor,

15. godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i Low Frequency Array (LOFAR ERIC) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om en årlig medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor,

16. bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om årliga medlemsavgifter i följande ERIC-konsortier: Aerosols, Clouds and Trace Gases Research Infrastructure (ACTRIS-ERIC) med en medlemsavgift på

högst 2 500 000 kronor, European Marine Biological Resource Center (EMBRC-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor, European Plate Observing System (EPOS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, European Open Screen Infrastructure (EU-OPENSOURCE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 000 000 kronor, Council of European Social Science Data Archives (CESSDA-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, Common Language Resources and Technology Infrastructure (CLARIN-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor, Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Biobanking and Biomolecular Resources Infrastructure (BBMRI-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, European Social Survey (ESS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Joint Institute for VLBI in Europe (JIV-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor, European Advanced Translational Research Infrastructure in Medicine (EATRIS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor, European Research Infrastructure for Biomedical Imaging (Euro-Bioimaging-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Integrated Carbon Observation System (ICOS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 10 000 000 kronor,

17. bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om medlemsavgift till det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem (Euro-HPC) på högst 25 000 000 kronor,

19. bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 16 punkterna 1–17 och 19.

Stockholm den 7 december 2023

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S)*, Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S)*, Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S)*, Noria Manouchi (M), Mats Wiking (S)*, Jörgen Grubb (SD), Aylin Nouri (S)*, Marie-Louise Hänel Sandström (M), Daniel Riazat (V)*, Mathias Bengtsson (KD), Niels Paarup-Petersen (C)*, Anders Alftberg (SD) och Camilla Hansén (MP)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2023/24:1 i de delar som gäller utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning och 15 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen finns i bilaga 1.

I bilagorna 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2024 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina anslagsmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2024 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning till 99 461 047 000 kronor (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). I detta betänkande föreslår utbildningsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling

av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att utskottet under Utskottets överväganden i avsnitt 1 behandlar regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. I avsnitt 2 behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområdet för 2024. I avsnitten 3–7 återges det närmare innehållet i propositionen och i motionerna. Dessutom redovisar utskottet sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag och avstyrka samtliga motionsyrkanden. I avsnitt 5 tar utskottet också upp det tillkännagivande som regeringen redovisar i budgetpropositionen.

Utskottets överväganden

1 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16

Utskottet har granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16 i budgetpropositionen. Årets granskning omfattar hela resultatredovisningen för utgiftsområdet. I första hand kommenteras mål, indikatorer, resultat och måluppfyllelse på utgiftsområdets övergripande nivå. Därutöver berörs särskilt resultatredovisningen för verksamhetsområdet Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola. Nedan återges propositionen kortfattat i här relevanta delar som rör resultatredovisningen. Därefter följer utskottets bedömning av resultatredovisningen och regeringens bedömning av måluppfyllelsen.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet Utbildning och universitetsforskning omfattar områdena Barn- och ungdomsutbildning, Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, Universitet och högskolor samt Forskning. I utgiftsområdet ingår även myndigheter inom de nämnda områdena. Vidare ingår bl.a. medlemsavgifter till Unesco, verksamheten vid Svenska Unescorådet och finansieringen av internationella kunskapsmätningar och utbildningsstatistik.

Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområdet är att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 avsnitt 2.3, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

Resultatredovisning för utgiftsområdet

De indikatorer som regeringen valt ut för att mäta måluppfyllelsen inom utbildningsområdet på en övergripande nivå är

- andel barn i förskola jämfört med OECD-länder
- resultat i de internationella undersökningarna PIRLS, TIMSS och PISA
- likvärdighet i svensk skola utifrån de internationella undersökningarna
- befolkningens uppnådda utbildningsnivå
- vuxnas deltagande i utbildning
- andel unga som varken arbetar eller studerar
- utbildningsinriktning bland kvinnor och män med eftergymnasial utbildning

- sysselsättning efter avslutad utbildning
- antal vetenskapliga artiklar per miljon invånare.

Indikatorerna för att mäta måluppfyllelsen på en övergripande nivå inom utbildningsområdet överensstämmer med föregående år och är nio till antalet. Dessa övergripande indikatorer kompletteras med ett antal mer specifika indikatorer som mäter måluppfyllelsen för områdena Barn- och ungdomsutbildning, Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, Universitet och högskolor respektive Forskning.

Som komplement till de ovannämnda indikatorerna använder regeringen bedömningsgrunden en väl fungerande och hållbar kompetensförsörjning, som enligt regeringen är en förutsättning för att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation. Till bedömningsgrunden finns tre indikatorer kopplade för att följa utvecklingen av kompetensförsörjningen. Dessa indikatorer är i likhet med föregående år följande:

- sambandet mellan andelen arbetslösa och andelen lediga jobb
- förvärvsgrad och matchad förvärvsgrad efter utbildningsnivå
- arbetsgivarens bedömning av kompetensförsörjningen och framtida kompetensförsörjning.

För att följa upp hur framstående Sverige är som kunskaps- och forskningsnation gör regeringen jämförelser med andra länder. Huvuddelen av de indikatorer som används för uppföljningen av det övergripande målet för utgiftsområdet bygger på internationell statistik, främst från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och Eurostat.

I resultatredovisningen på den övergripande nivån är det fem av elva diagram som redovisar resultat i tidsserier som är tio år eller längre.

När det gäller verksamhetsområdena Barn- och ungdomsutbildning, Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, Universitet och högskolor samt Forskning är det i allmänhet lika många tabeller och diagram med långa tidsserier som förra året, i vissa fall med en ytterligare ett år längre tidserie.

Resultaten i tabeller och diagram presenteras i de flesta fall efter kön. De senaste uppgifterna avser i allmänhet 2021 eller 2022.

Indikatorer för de olika verksamhetsområdena är desamma som föregående år med undantag av området Forskning där en ny indikator tillkommit (andel forskare i befolkningen) och en tagits bort. Även verksamhetsområdet Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola har fått en ny indikator (andel kursdeltagare som avslutat respektive avbrutit en kurs) för området komvux i svenska för invandrare (sfi).

Utbildningsutskottet har tidigare framhållit att det är angeläget att få en samlad redovisning av skolans personalsituation (bet. 2014/15:UbU1). Regeringen lämnar därför i budgetpropositionen en särskild resultatredovisning av lärar- och förskollärarsituationen i de skolformer som ingår i skolväsendet, inklusive fritidshem. Även personalgruppen annan pedagogisk personal redovisas i utvalda delar.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

I sin bedömning av måluppfyllelsen kommenterar regeringen de flesta indikatorer och resultat som redovisas på den övergripande nivån inom utbildningsområdet samt de tre indikatorer som är kopplade till bedömningsgrunden en väl fungerande och hållbar kompetensförsörjning.

Regeringen bedömer sammantaget att Sverige i flera avseenden är en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet. Regeringen framhåller bl.a. att andelen barn i förskolan är hög redan från tre års ålder. Jämfört med snittet i OECD har Sverige en högre utbildningsnivå. Det är vidare betydligt vanligare att utbilda sig i vuxen ålder i Sverige än det är i OECD som helhet, något som bidrar positivt till Sveriges kompetensförsörjning. Vidare framhåller regeringen att det är en högre andel sysselsatta bland dem som nyligen avslutat sin utbildning i Sverige än i resten av EU och att det är en mindre andel unga i Sverige än i OECD som helhet som varken arbetar eller studerar. Sverige är enligt regeringen en framstående forskningsnation och när det gäller vetenskaplig produktivitet är Sverige ett av de länder som producerar flest vetenskapliga artiklar per miljon invånare.

Samtidigt finns det enligt regeringen anledning att uppmärksamma de utmaningar som Sverige står inför. Nya resultat från Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) visar att även om Sverige 2021 låg över OECD-genomsnittet i läsförståelse bland elever i årskurs 4, har det skett en nedgång i läsförståelsen sedan 2016. PIRLS visar också på ökade skillnader både mellan elevgrupper och mellan skolor. Därutöver visar de indikatorer som används för att följa upp utvecklingen av kompetensförsörjningen att de arbetslösas kompetens inte helt matchar behoven på arbetsmarknaden trots att arbetslösheten minskade under 2022. Indikatorerna visar också att det är relativt vanligt att jobba inom ett yrke som inte matchar den utbildning man har.

Resultatredovisning och bedömning av måluppfyllelse för verksamhetsområdet Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola

Regeringens mål för kommunal vuxenutbildning (komvux) återfinns i skollagen (2010:800). I skollagen anges bl.a. att målen för komvux är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning och utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. För att bedöma måluppfyllelsen för komvux används indikatorerna

- antal heltidsstudierande
- andel kursdeltagare som avslutat respektive avbrutit en kurs
- sysselsättning efter avslutade studier.

För komvux som anpassad utbildning används indikatorn

- antal elever som deltagit i en eller flera kurser under året.

När det gäller komvux i svenska för invandrare (sfi) används indikatorerna

- antal elever som deltagit i en eller flera kurser under året
- andel kursdeltagare som uppnått godkänt betyg på nationella prov
- andel kursdeltagare som avslutat respektive avbrutit en kurs
- sysselsättning efter avslutade respektive avbrutna studier.

Indikatorn andel kursdeltagare som avslutat respektive avbrutit en kurs är ny. Övriga indikatorer är samma som förra året.

Regeringen redovisar även andra uppgifter än resultatindikatorer för att beskriva utvecklingen inom området, t.ex. om kostnader, information om konst- och kulturutbildningar och övriga insatser på området, bl.a. regionalt yrkesvux. I resultatanalysen kommenterar regeringen sex av åtta indikatorer. Regeringens bedömning av måluppfyllelsen för komvux saknar en närmare analys av hur väl komvux fungerar och om det uppfyller sina syften.

Regeringens mål för yrkeshögskolan återfinns i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Bestämmelserna i lagen om yrkeshögskolan syftar bl.a. till att säkerställa att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att statens stöd för eftergymnasiala yrkesutbildningar fördelas effektivt och att utbildningarna håller hög kvalitet.

För att bedöma måluppfyllelsen för yrkeshögskolan används indikatorerna

- andelen examinerade i yrkeshögskolan som har ett arbete året efter avslutad utbildning
- andelen examinerade i yrkeshögskolan som har ett arbete inom utbildningsområdet året efter avslutad utbildning.

Det är samma indikatorer för yrkeshögskolan som förra året. Regeringen redovisar även andra uppgifter än resultatindikatorer för att beskriva utvecklingen inom området, t.ex. uppgifter om kostnader, antalet årsplatser, antalet behöriga sökande, antalet studerande och könsfördelningen inom de största utbildningsområdena på yrkeshögskolan.

I regeringens bedömning av måluppfyllelsen kommenterar regeringen båda indikatorerna och gör sammantaget bedömningen att yrkeshögskolan fungerar väl och uppfyller sitt syfte att säkerställa att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd.

Utskottets bedömning

Utskottet välkomnar den utveckling av resultatredovisningen för utgiftsområdet som har genomförts under de senaste åren och ser positivt på det fortsatta arbetet med att utveckla mål- och resultatstyrningen i budgetpropositionen. En tydlig och ändamålsenlig resultatredovisning är en viktig del i styrkedjan. Utskottet uppskattar en fortsatt dialog.

Resultatredovisningen

Utskottets genomgång av resultatredovisningen har visat att det liksom föregående år är nio indikatorer som används för att mäta måluppfyllelsen på övergripande nivå inom utbildningsområdet. Samtliga indikatorer är kopplade till internationell statistik eller undersökningar som tillhandahålls av OECD. Utskottet ser positivt på att de indikatorer som nu används är desamma som under föregående år. Långsiktighet vid framtagandet och urvalet av indikatorer är av stor vikt för riksdagens möjligheter att följa utvecklingen mot målet för utgiftsområdet under en längre tid. Det är även positivt att de uppgifter som redovisas tydligt kan kopplas till indikatorerna. Utskottet noterar att de flesta tabeller i resultatredovisningsavsnittet som är övergripande för hela utgiftsområdet är desamma som föregående år, vilket skapar kontinuitet. Fem av elva diagram redovisar tidsserier för tio år eller längre. Utskottet anser att det är önskvärt att ytterligare någon eller några tidsserier för diagrammen – i de fall det är möjligt – skulle vara minst tioåriga.

När det gäller verksamhetsområdet Barn- och ungdomsutbildning skulle utskottet bl.a. mot bakgrund av den uttryckliga reglering av kommunala s.k. resursskolor som trädde i kraft den 2 juli 2022 (prop. 2021/22:156, bet. 2021/22:UbU31, rskr. 2021/22:340) gärna se att information om resursskolor, dvs. skolor som begränsar sitt mottagande till elever som är i behov av särskilt stöd, redovisas i kommande budgetpropositioner.

Indikatorer för specialskolan, sameskolan och fritidshemmet introducerades i förra årets budgetproposition. Utskottet har tidigare år uppmärksammat avsaknaden av indikatorer för dessa skolformer. Utskottet ser därför positivt på att indikatorer införts för dessa skolformer. Det saknas dock alltså indikatorer för att mäta måluppfyllelsen för den anpassade grundskolan och anpassade gymnasieskolan, vilket utskottet tidigare efterfrågat. I regeringens resultatredovisning återges visserligen vissa uppgifter om eleverna och om verksamheternas kostnader. När det gäller den anpassade grundskolan anför regeringen att det är svårt att redovisa betygresultat som är tillförlitliga över tid. Utskottet vidhåller dock sitt tidigare önskemål om att regeringen ska ta fram resultatindikatorer för dessa skolformer.

När det gäller verksamhetsområdet Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola är utskottet positivt till att regeringen även redovisar andra uppgifter än de som faller in under resultatindikatorerna för att beskriva utvecklingen inom området, t.ex. uppgifter om kostnader och övriga insatser samt antalet studerande i yrkeshögskolan fördelat på olika yrkesområden. Även informationen om konst- och kulturutbildningar är relevant. Det ger enligt utskottet en bredare förståelse för området. När det gäller regionalt yrkesvux skulle utskottet emellertid önska mer information om utbildningsformen mot bakgrund av utbyggnaden av yrkesvux på senare år och dess roll i att möta samhällets efterfrågan av personer med yrkesutbildning på gymnasial nivå.

Utskottet noterar vidare att när det gäller området komvux i svenska för invandrare (sfi) har en ny indikator lagts till (andel kursdeltagare som avslutat respektive avbrutit en kurs). Utskottet välkomnar den nya indikatorn men skulle gärna se att regeringen anger skälet för att införa en ny indikator. Utskottet vill här också understryka vikten av långsiktighet vid framtagandet av indikatorer för att i möjligaste mån säkerställa att indikatorerna kan följas under en längre tid.

Indikatorn andel forskare i befolkningen för verksamhetsområdet Forskning är ny. Tillsammans med indikatorn antal vetenskapliga artiklar per miljon invånare ger den enligt regeringen information om förutsättningarna för forskning i Sverige. Vidare har indikatorn antal vetenskapliga artiklar per miljon invånare, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder, tagits bort från resultatredovisningen. Informationen återfinns i stället under indikatorn antal vetenskapliga artiklar per miljon invånare, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i Sverige jämfört med andra länder. Urvalet av länder har enligt regeringen ensats i resultatindikatorerna för att möjliggöra en jämförelse av Sverige med samma gruppering av länder. Sverige jämförs med de nordiska grannländerna (Danmark, Finland och Norge), liknande forskningsnationer i Europa (Nederländerna och Schweiz) och andra forskningsintensiva länder i världen (Kina, Storbritannien och USA). Utskottet delar regeringens bedömning att man med dessa justeringar av indikatorerna får en mer övergripande och lättförståelig beskrivning av hur svensk forskning och utveckling står sig i internationell konkurrens.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

När det gäller regeringens bedömning av måluppfyllelsen på övergripande nivå för utgiftsområdet är det enligt utskottet positivt att regeringen kopplar samman resonemanget i avsnittet med de flesta indikatorer som valts ut för att mäta måluppfyllelsen. Därutöver är det positivt att regeringen i sin bedömning av måluppfyllelsen kommenterar alla tre indikatorer som är kopplade till bedömningsgrunden om en väl fungerande och hållbar kompetensförsörjning. Utskottet ser gärna att regeringen ytterligare utvecklar avsnittet genom att resultaten och analysen för verksamhetsområdena Barn- och ungdoms- utbildning, Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, Universitet och högskolor samt Forskning i högre utsträckning integreras i bedömningen av måluppfyllelsen inom utgiftsområdet.

När det sedan gäller regeringens bedömning av måluppfyllelsen för verksamhetsområdet Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola kommenteras sex av åtta indikatorer för kommunal vuxenutbildning och båda indikatorerna för yrkeshögskolan. Utskottet vill mot denna bakgrund framhålla behovet av dels en utförlig bedömning av måluppfyllelsen, dels en tydlig och systematisk genomgång av samtliga indikatorer i regeringens bedömning av måluppfyllelsen.

2 Statens budget inom utgiftsområde 16

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt regeringens förslag och lämnar de godkännanden och de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

Omfattning och mål

Utgiftsområdet omfattar utgifter för utbildning inom skolväsendet (inklusive kommunal vuxenutbildning), yrkeshögskolan samt universitet och högskolor. Även utgifter för myndigheter inom utbildningsområdet omfattas. Likaså omfattas utgifter för statlig finansiering av forskning och forskningsmyndigheter. Huvudmannaskapet för olika skolformer och verksamheter inom utgiftsområdet varierar, liksom finansieringsformerna. Staten styr genom finansiering, reglering och uppställda mål, tillsyn och tillståndsprövning samt uppföljning och kvalitetssäkring.

Målet för utgiftsområdet är att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 avsnitt 2.3, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

Budgetförslag

Regeringen föreslår att 99 461 047 000 kronor anvisas till 104 anslag inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Mer än hälften av medlen (ca 53,4 miljarder kronor) avsätts för området Universitet och högskolor. Drygt en fjärdedel av medlen (ca 26,5 miljarder kronor) avsätts för området Barn- och ungdomsutbildning, varav ca 23,6 miljarder kronor avser utgifter för statliga bidrag. Ungefär en tiondel av medlen (ca 10,7 miljarder kronor) avser området Forskning, med anslag till bl.a. forskning och forskningens infrastruktur. Cirka 8,7 miljarder kronor avser området Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, varav ca 8,6 miljarder kronor avser utgifter för statliga bidrag. Därutöver avsätts ungefär 148 miljoner kronor till anslag för gemensamma ändamål, t.ex. Sveriges medlemsavgift till Unesco. Regeringen föreslår också beställningsbemyndiganden under 13 anslag på sammanlagt ca 58,2 miljarder kronor. I bilagorna 2 och 3 till betänkandet finns det en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2024 och beställningsbemyndiganden. Vidare föreslås ett antal bemyndiganden för regeringen, bl.a. att besluta om bidrag till European Spallation Source ERIC (ESS) på högst ca 1,2 miljarder kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har i sina motioner föreslagit alternativ till regeringens förslag för vissa anslag. I förhållande till regeringens förslag till budget föreslår Socialdemokraterna en ökning av anslagsnivån för utgiftsområdet med ca 1,8 miljarder kronor. Vänsterpartiet föreslår att anslagsnivån för utgiftsområdet ökar med ca 3,2 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet föreslår en ökning av anslagsnivån för utgiftsområdet med ca 5,6 miljarder kronor. Miljöpartiet föreslår en ökning av anslagsnivån för utgiftsområdet med ca 4,4 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag. En sammanställning av motionärernas anslagsförslag för 2024 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning finns i bilaga 2 till betänkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker punkterna 1–19 i propositionen om anslag, godkännanden och bemyndiganden och avstyrker motionerna. I avsnitten 3–7 nedan redogörs närmare för innehållet i propositionen och motionerna samt för skälen till utskottets ställningstagande. I avsnitt 5 redogörs också för det tillkännagivande som regeringen redovisar i budgetpropositionen.

3 Barn- och ungdomsutbildning

Propositionen

Mål för området

Området Barn- och ungdomsutbildning omfattar förskolan, annan pedagogisk verksamhet, förskoleklassen, grundskolan, sameskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, fritidshemmet, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Av skollagen (2010:800) framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

Politikens inriktning

Enligt regeringen är få saker så viktiga för Sveriges framtid som skolan. Regeringens bedömning är att mycket fungerar bra i svensk förskola och skola, men mycket kan bli bättre. Det behövs mer ordning i klassrummet och det behövs mer ordning i skolsystemet. Med tydligare innehåll vill regeringen fokusera på förskolans och skolans grunder. Alla barn och elever ska möta en trygg verksamhet samtidigt som grundläggande färdigheter som att läsa, skriva och räkna ska prioriteras tidigt. Eleven ska alltid möta en verksamhet som har elevernas kunskapsutveckling i fokus och där resurserna är fördelade efter förutsättningar och behov.

Att elever har goda färdigheter att läsa, skriva och räkna är centralt för hur väl de lyckas med att nå utbildningens mål och med sina fortsatta studier. Det i sin tur har en avgörande betydelse för möjligheten till sysselsättning och att vara en aktiv samhällsmedborgare. Regeringen prioriterar därför insatser för att stärka barns och elevers språk-, läs- och skrivutveckling samt matematiska färdigheter. Detta görs bl.a. genom en satsning på böcker till förskolor och skolor samt en förstärkning och utvidgning av satsningar för den pedagogiska personalens kompetensutveckling.

Enligt regeringen är det grundläggande både för möjligheten att lyckas i skolan och för en lyckad integration att utveckla goda kunskaper i svenska. För att alla elever ska få det stöd och den stimulans de behöver i sitt lärande är

det viktigt att följa deras kunskapsutveckling. Regeringen föreslår att Statens skolverk (Skolverket) tillförs medel för att utveckla uppföljningen av elevers språk- och kunskapsutveckling.

Att elever kan läsa och förstå det de läser är viktigt för deras möjligheter att utveckla kunskap i alla skolämnen och för att de ska vara väl förberedda för vidare studier, yrkesliv och samhällsliv. Skolbibliotek kan enligt regeringen ha avgörande betydelse för att främja elevers läsande. Regeringen avser därför att vidta åtgärder för stärkta och bemannade skolbibliotek. Regeringen föreslår också att Svenska barnboksinstitutets verksamhet förstärks.

För att Sverige återigen ska upprätta en stark kunskapsskola bedömer regeringen att det behövs utökade insatser som stärker kunskapsutvecklingen inom förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. Regeringen vill att skolor ska få bättre förutsättningar att sätta in tidiga stödinsatser. För att tydliggöra att skolans fokus ska vara på stärkt kunskapsutveckling avser regeringen att byta namn på det s.k. likvärdighetsbidraget till kunskapsbidraget liksom att förstärka bidraget. Ambitionen att minska antalet riktade statsbidrag och rikta dem till bredare ändamål inom utbildningsområdet kvarstår.

För att öka likvärdigheten och rättssäkerheten vid betygssättning och motverka betygsinflation menar regeringen att digitala nationella prov som rättas centralt och är jämförbara över tid bör införas tidigare än planerat. Skolhuvudmännen föreslås få ett tillfälligt stöd för att införa digitala nationella prov. Regeringen bedömer dock att det är viktigt att all digitalisering i skolan sker på ett genomtänkt sätt och att det gynnar elevernas utveckling i de tidiga årskurserna att lära sig att läsa, skriva och räkna med papper och penna. De nationella proven och bedömningsstöden i lågstadiet ska inte digitaliseras.

Regeringen vill värna rätten att välja skola och kraftigt minska utrymmet i skolsystemet för aktörer med kvalitetsbrister. Som ett led i detta behövs bättre insyn i både kommunala och fristående skolor, i juridiska, pedagogiska och ekonomiska frågor, varför regeringen föreslår att medel avsätts för detta ändamål.

Insatser för att göra lärarrollen mer attraktiv på de mest krävande skolorna är viktiga för att huvudmännen ska kunna rekrytera och behålla erfarna lärare. I områden med socioekonomiska utmaningar spelar skolan enligt regeringen en avgörande roll för att förebygga kriminalitet och ge barn och ungdomar möjlighet att växa. Regeringen föreslår därför att ytterligare medel avsätts för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar.

Eftersom antalet elever med grav språkstörning i specialsolan har ökat under de senaste åren behöver ytterligare en skolenhet öppnas, varför regeringen föreslår att Specialpedagogiska skolmyndighetens anslag förstärks.

Regeringen bedömer att förskolor och skolor behöver få bättre förutsättningar att erbjuda en verksamhet som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Enligt regeringen är en utmaning i detta att det finns

begränsad tillgång till relevant och praktisk forskning, varför regeringen föreslår att Skolforskningsinstitutet tillförs medel.

Trots att alla elever har rätt till en god utbildning med hög kvalitet fann Statens skolinspektion (Skolinspektionen) brister på omkring hälften av de skolor som valdes ut för tillsyn under 2022. För att Skolinspektionen ska kunna öka sin närvaro och göra fler inspektioner, bl.a. fler oanmälda besök, föreslår regeringen att kapaciteten i Skolinspektionens verksamhet stärks.

Regeringen ser också ett behov av stärkt kunskap och kompetensförsörjning inom naturvetenskap och teknik och föreslår därför bl.a. att statsbidraget för ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan förstärks och att praktikprogrammet Tekniksprånget förstärks och förlängs.

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Barn- och ungdomsutbildning (propositionen avsnitt 3.6). I propositionen redovisas anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag: utfall och anslagssparande för 2022, anslag och utgiftsprognos för 2023, regeringens förslag för 2024 och regeringens beräkning av anslaget för 2025 och 2026. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade reformer, överföring till eller från andra anslag eller övrigt. Inom ett antal anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om ekonomiska åtaganden. Under anslagen för Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen återfinns också en budget för avgiftsbelagd verksamhet.

Anslaget 1:1 Statens skolverk

Regeringen anger att anslaget får användas för Statens skolverks förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 348 018 000 kronor för 2024.

För att bättre överensstämna med anslagsändamålet flyttas en del av tidigare avsatta medel för demokratistärkande insatser från anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*. Anslaget ökas därför med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2024.

För att underlätta den administrativa hanteringen flyttas medel för finansiering av kostnad för beräkningar av vissa statsbidrag till anslaget 4:4 *Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning*. Anslaget minskas därför med 200 000 kronor fr.o.m. 2024.

För Skolverkets arbete med riktade insatser till huvudmän inom skolväsendet ökas anslaget med 24 000 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget öka med 44 000 000 kronor. Medlen är en omfördelning

från anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*.

För införandet av digitala och centralt rättade nationella prov ökas anslaget med 21 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 23 000 000 kronor respektive 60 000 000 kronor. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 57 000 000 kronor respektive 109 000 000 kronor. Från och med 2029 beräknas anslaget öka med 104 000 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.2).

För att möjliggöra förslag med anledning av Skolinformationsutredningens delbetänkande SOU 2023:21 och Skolkostnadsutredningens betänkande SOU 2016:66 ökas anslaget med 14 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 28 000 000 kronor respektive 9 000 000 kronor. Från och med 2027 beräknas anslaget öka med 7 000 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.2).

För uppdrag om en bättre bild av elevers språk- och kunskapsutveckling ökas anslaget med 10 000 000 kronor 2024 (se propositionen avsnitt 3.5.2).

För Skolverkets arbete med att införa ämnesbetyg och en ämnesutformad gymnasieskola och anpassad gymnasieskola beräknas anslaget öka med 20 000 000 kronor 2025 och 5 000 000 kronor 2026.

För framtagande av läslistor ökas anslaget med 1 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 1 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 500 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.2).

För förberedande insatser för införande av en tioårig grundskola beräknas anslaget öka med 10 000 000 kronor per år 2025 och 2026 (se propositionen avsnitt 3.5.2).

Anslaget 1:2 Statens skolinspektion

Regeringen anger att anslaget får användas för Statens skolinspektionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för verksamhetsutgifter för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 582 489 000 kronor för 2024.

För att möjliggöra förslag med anledning av Skolkostnadsutredningens betänkande SOU 2016:66 om ekonomisk redovisning på skolenhetsnivå ökas anslaget med 7 000 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget öka med 16 000 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.2).

För att Skolinspektionen ska kunna stärka granskningen av huvudmän och skolor ökas anslaget med 25 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 40 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 60 000 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.3).

Anslaget 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Regeringen anger att anslaget får användas för Specialpedagogiska skolmyndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för myndighetens verksamhet, produktionsstöd för läromedelsframställning och visst internationellt samarbete.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 839 768 000 kronor för 2024.

För en förstärkning av Specialpedagogiska skolmyndighetens förvaltningsanslag för att kunna möta ett ökat elevantal ökas anslaget med 11 800 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget öka med 23 600 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.3).

För insatser för stärkta och bemannade skolbibliotek beräknas anslaget öka med 200 000 kronor 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget öka med 400 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.2).

Anslaget 1:4 Sameskolstyrelsen

Regeringen anger att anslaget får användas för Sameskolstyrelsens förvaltningsuppgifter. Anslaget får även användas för Sameskolstyrelsens verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 61 499 000 kronor för 2024.

För insatser för stärkta och bemannade skolbibliotek beräknas anslaget öka med 200 000 kronor 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget öka med 400 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.2).

Anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för att främja utveckling av skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet samt för insatser som syftar till att minska skolsegregation. Anslaget får även användas för utgifter för svenskt deltagande i internationella studier och tävlingar på utbildningsområdet. Anslaget får vidare användas för utgifter för administration av uppdrag, uppföljning och utvärdering av uppdrag och satsningar, utredningar samt statsbidrag och stipendier.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 417 385 000 kronor för 2024.

För att bättre överensstämja med anslagsändamålet flyttas en del av tidigare avsatta medel för demokratistärkande insatser till anslaget 1:1 *Statens skolverk*. Anslaget minskas därför med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2024.

Med anledning av att uppdraget om tidiga och samordnade insatser avslutas 2023 minskas anslaget med 6 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget minska med motsvarande belopp.

För Skolverkets arbete med riktade insatser till huvudmän inom skolväsendet omfördelas medel till anslaget 1:1 *Statens skolverk*. Anslaget minskas därför med 30 000 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget minska med 55 000 000 kronor.

För ett förstärkt och fortsatt stöd till satsningen Teknisksprånget ökas anslaget med 3 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 18 000 000 kronor per år (se propositionen avsnitt 3.5.4).

För en förstärkning av statsbidraget för ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan ökas anslaget med 25 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 25 000 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.4).

För bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar ökas anslaget med 165 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp (se propositionen avsnitt 3.5.3).

För att stärka socialtjänstens möjligheter att tillsammans med skolhuvudmän samverka i skolsociala team görs en omfördelning av medel för satsningen på skolsociala team. Anslaget minskar därför med 125 000 000 kronor 2024 och beräknas minska med motsvarande belopp 2025. Anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg ökas med motsvarande belopp (se prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 avsnitt 6.5 och 6.7.7).

För fortsatt stöd till Naturvetenskap och teknik för alla ökas anslaget med 3 500 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp (se propositionen avsnitt 3.5.4).

För insatser för att stärka barns och elevers språk-, läs- och skrivutveckling samt matematiska färdigheter, bl.a. genom en satsning på böcker till förskolor och skolor, ökas anslaget med 179 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 502 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 503 000 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.2).

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 023 000 000 kronor 2025–2029. Skälen är att Skolverket inom sin verksamhet behöver kunna sluta fleråriga ekonomiska avtal. Vidare behöver myndigheten kunna lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag.

Anslaget 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom skolområdet för elever med funktionsnedsättning som är mottagna vid någon av de riksrekryterande utbildningarna i Göteborgs kommun, Kristianstads kommun, Linköpings kommun, Stockholms kommun och Örebro kommun.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 269 837 000 kronor för 2024.

För en tillfällig förstärkning av statsbidraget till den riksrekryterande anpassade gymnasieskolan för elever med dövhet eller hörselskada med anledning av ökat elevantal ökas anslaget med 10 000 000 kronor 2024. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 10 000 000 kronor per år.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 36 000 000 kronor 2025. Skälet är att Specialpedagogiska skolmyndigheten beslutar om bidrag för omvårdnad och

habilitering för elever som deltar i Rh-anpassad gymnasieutbildning. Bidraget beviljas per läsår.

Anslaget 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan, fritidshemmet och pedagogisk omsorg. Anslaget får vidare användas för utgifter för statsbidrag för att stimulera omsorg under kvällar, nätter och helger. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 960 000 000 kronor för 2024.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 1 986 000 000 kronor 2025. Skälet är att huvudmännen behöver information om bidragsramarnas storlek, och beslut om bidragsram behöver därför fattas året före bidragsåret. Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan beviljas per kalenderår (bidragsår).

Anslaget 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för

- ersättning vid personskada till elev i viss gymnasieskolutbildning
- statsbidrag för avgifter till International Baccalaureate Office och för viss International Baccalaureate-utbildning
- statsbidrag och särskilt stöd för utbildningsverksamhet med särskild inriktning
- statsbidrag för riksrekryterande gymnasiala utbildningar
- ersättning till skolhuvudmän för kostnader för nordiska elever
- statsbidrag för utlandssvenska elever samt barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige eller som vistas i landet utan tillstånd.

Anslaget får även användas för utgifter för arbete med administration och uppföljning av statsbidrag.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 205 720 000 kronor för 2024.

Anslaget 1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar. Anslaget får även användas för utgifter inom ramen för Statens skolverks utvecklingsinsatser för svensk undervisning i utlandet och för stöd för undervisning i svenska vid utländska skolor. Anslaget får vidare användas för utgifter för anställda vid Europa-skolorna.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 112 082 000 kronor för 2024.

Anslaget 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och andra utgifter för fortbildning och annan kompetensutveckling av lärare, förskollärare, rektorer och annan pedagogisk personal.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 078 526 000 kronor för 2024.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 343 000 000 kronor 2025. Skälet är att Skolverket behöver ingå fleråriga avtal med lärosäten om uppdragsutbildning och lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag.

Anslaget 1:11 Skolforskningsinstitutet

Regeringen anger att anslaget får användas för Skolforskningsinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 35 699 000 kronor för 2024.

För att öka tillgången och tillgängligheten till relevant och praktisk forskning ökas anslaget med 10 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 20 000 000 kronor per år (se propositionen avsnitt 3.5.3).

Anslaget 1:12 Praktisk forskning

Regeringen anger att anslaget får användas till finansieringsbidrag inom den praktiska skolforskningen. Anslaget disponeras och fördelas av Skolforskningsinstitutet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 36 043 000 kronor för 2024.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 72 100 000 kronor 2025–2027. Regeringen anger att det behövs ett bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden för att kunna utlysa och fördela medel för praktisk forskning för en längre period.

Anslaget 1:13 Bidrag till lärarlöner

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till höjda löner för lärare och förskollärare i fritidshemmet, förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Anslaget får även användas för karriärstegsreformen och för särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med examen på forskarnivå.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 875 000 000 kronor för 2024.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 426 000 000 kronor 2025. Skälet är att Skolverket behöver kunna lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag.

Anslaget 1:14 Särskilda insatser inom skolområdet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för insatser för elever med funktionsnedsättning eller med andra särskilda behov.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 203 418 000 kronor för 2024.

Anslaget 1:15 Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag som syftar till att stärka kunskapsutvecklingen i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 7 478 000 000 kronor för 2024.

För en förstärkning av kunskapsbidraget ökas anslaget med 850 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 800 000 000 kronor respektive 820 000 000 kronor (se propositionen avsnitt 3.5.2).

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 543 000 000 kronor 2025. Skälen är att bidraget lämnas för ett kalenderår i taget och huvudmännens bidragsramar varierar i storlek med hänsyn till förändringar i elevantal och elevernas socioekonomiska bakgrund. Huvudmännen behöver därför information om bidragsramarnas storlek inför sina egna budgetprocesser, vilket innebär att beslut om bidragsram behöver fattas året före bidragsåret.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12 föreslår motionärerna att det ska införas språkrav för pedagogisk personal i förskolan. I yrkande 14 förespråkar motionärerna att likvärdighetsbidraget ska fortsätta byggas ut. I yrkande 49 föreslår motionärerna att satsningen på branschskolor återinförs.

I yrkande 95 i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* med 60 000 000 kronor, 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder*

inom förskola med 230 000 000 kronor, 1:14 *Särskilda insatser inom skolområdet* med 30 000 000 kronor samt 1:15 *Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling* med 700 000 000 kronor.

Ovanstående anslagsförslag innebär bl.a. följande. Motionärerna menar att förskolan är avgörande för att de barn som inte talar svenska hemma ska ha goda möjligheter att lära sig språket. Motionärerna föreslår därför att 80 miljoner kronor anslås för att införa ett språkkrav och genomföra ett språklöft för pedagogisk personal i förskolan. För en särskild satsning på språkutveckling och höjd kvalitet vid de 200 förskolor i landet som behöver det mest föreslås 150 miljoner kronor avsättas.

Motionärerna vill återinföra statsbidraget för branschskolor i syfte att stärka kompetensförsörjningen inom samhällsnödvändiga yrken och anslår 25 miljoner kronor för ändamålet. Motionärerna föreslår också att ytterligare 35 miljoner kronor avsätts för satsningen på bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar.

Motionärerna föreslår vidare att det bidrag för att inrätta anpassade lärmiljöer med få elever och hög personaltäthet som Specialpedagogiska skolmyndigheten beslutar om förstärks med 30 miljoner kronor.

För att stärka skolans resurser till lärare och undervisning föreslår motionärerna att kunskapsbidraget tillförs ytterligare 700 miljoner kronor och att en större del av resurserna riktas mot lägre årskurser.

Vänsterpartiet

I partimotion 2023/24:2335 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna av anslagen 1:3 *Specialpedagogiska skolmyndigheten* med 4 500 000 kronor och 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola* med 2 230 000 000 kronor. Motionärerna föreslår i förhållande till regeringens förslag en minskning av anslagen 1:1 *Statens skolverk* med 42 000 000 kronor, 1:2 *Statens skolinspektion* med 25 000 000 kronor samt 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* med 192 500 000 kronor.

Ovanstående anslagsförslag innebär bl.a. följande. Motionärerna föreslår att ett fribelopp införs i maxtaxan för att ge alla barn möjlighet att gå i förskolan oavsett föräldrarnas ekonomi. För ändamålet avsätts 1,3 miljarder kronor mer än enligt regeringens förslag. Ett fribelopp föreslås även för fritidshemsavgiften och för ändamålet avsätts 640 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag. Motionärerna anser att barngrupperna i fritidshemmen är för stora och föreslår en personalförstärkning riktad mot de fritidshem som har störst behov. Motionärerna avsätter 250 miljoner kronor för ändamålet.

Motionärerna föreslår egna satsningar på generellt stöd till kommunerna inom utgiftsområde 25 och avvisar därför regeringens förslag till anslag till Skolverket för bl.a. spetsklasser och digitalt och centralt rättade nationella prov med 42 miljoner kronor. Vidare avvisar motionärerna bl.a. regeringens

förslag till förstärkning av anslaget till Skolinspektionen med 25 miljoner kronor, regeringens förslag till anslag för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar med 165 miljoner kronor samt regeringens förslag till förstärkning av statsbidraget för ett fjärde tekniskt år med 25 miljoner kronor, till förmån för egna satsningar på generellt stöd till kommunerna.

Vänsterpartiet avvisar även regeringens generella besparing i statsförvaltningen på 1 procent. Detta görs samlat genom ett nytt anslag inom utgiftsområde 2.

I kommittémotion 2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3 vill motionärerna göra förskolan tillgänglig för fler barn i hela landet. Enligt motionärerna bör därför regeringen utreda hur ett golv kan införas i regelverket för maxtaxan så att hushållen med allra lägst inkomster blir avgiftsbefriade.

Centerpartiet

I kommittémotion 2023/24:2737 av Anders Ådahl (C) i denna del föreslår motionären i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivån på anslaget 1:1 *Statens skolverk* med 38 000 000 kronor och en sänkning av nivåerna på anslagen 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* med 3 257 000 000 kronor och 1:15 *Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling* med 7 478 000 000 kronor.

Därutöver föreslår motionären att ett nytt anslag införs, 99:1 *Sektorsbidrag till skolan*, och att detta tillförs 15 736 000 000 kronor.

Ovanstående anslagsförslag innebär bl.a. följande. Motionären vill instifta en granskningsnämnd för läromedel och utveckla ett frånvaroregister och föreslår att totalt 35 miljoner kronor avsätts för dessa ändamål. Motionären föreslår också att 3 miljoner kronor avsätts för en utredning om en grundpeng.

För att skapa en förutsägbar och likvärdig finansiering av skolan samt för att upprätthålla och utveckla skolans verksamhet i hela landet föreslår motionären att ett sektorsbidrag till skolan införs. Utöver att motionären föreslår att 5 miljarder kronor avsätts till sektorsbidraget föreslås också att befintliga statsbidrag till skolan om närmare 11 miljarder kronor förs till det nya sektorsbidraget.

Miljöpartiet

I partimotion 2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 57 föreslår motionärerna att alla barn ska ha rätt till fritids, inte bara de vars föräldrar arbetar.

I kommittémotion 2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 12 menar motionärerna att statens ansvar för skolans finansiering och likvärdighet ska öka. Enligt motionärerna bör därför det statliga likvärdighetsbidraget för skolan förstärkas. I yrkande 28 föreslår motionärerna att ett likvärdighetsbidrag för förskolan inrättas.

I kommittémotion 2023/24:2680 av Camilla Hansén m.fl. (MP) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 1:1 *Statens skolverk* med 99 872 000 kronor, 1:2 *Statens skolinspektion* med 5 564 000 kronor, 1:3 *Specialpedagogiska skolmyndigheten* med 8 370 000 kronor, 1:4 *Sameskolstyrelsen* med 624 000 kronor, 1:11 *Skolforskningsinstitutet* med 260 000 kronor samt 1:15 *Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling* med 1 500 000 000 kronor.

Därutöver föreslår motionärerna att tre nya anslag införs och att medel tillförs dessa enligt följande: anslaget 99:2 *Likvärdighetsbidrag för förskolan* tillförs 1 000 000 000 kronor, anslaget 99:3 *Fritids för barn vars föräldrar inte arbetar* tillförs 290 000 000 kronor och anslaget 99:4 *Gratis frukost i skolan* tillförs 1 000 000 000 kronor.

Ovanstående anslagsförslag innebär bl.a. följande. Motionärerna avvisar förslaget om generella besparingar på statsförvaltningen eftersom man anser att det riskerar att skada svensk utbildning och forskning.

Motionärerna vill att staten ska ta ett större ansvar för finansieringen av skolan och förskolan. För att öka likvärdigheten i förskolan, skolan och fritidshemmet över hela landet föreslår motionärerna att anslaget för kunskapsutveckling förstärks ytterligare liksom att ett likvärdighetsbidrag för förskolan införs.

Motionärerna anser att kvalitetsdialoger är ett viktigt sätt för Skolverket att ge stöd till skolorna och föreslår att 88 miljoner kronor avsätts för ändamålet.

Motionärerna vill ge alla barn goda förutsättningar till kunskapsinhämtning. Därför föreslår motionärerna en satsning på gratis frukost för elever i grund- och gymnasieskolan. Motionärerna vill också ge alla barn rätt till fritids, även de barn vars föräldrar inte arbetar. Motionärerna vill också stärka kvaliteten och likvärdigheten i fritidsverksamheten.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att få saker är så viktiga för Sveriges framtid som skolan. Utskottets bedömning är i likhet med regeringens att mycket fungerar bra i svensk förskola och skola, men också att mycket kan bli bättre. Det behövs mer ordning i klassrummet och det behövs mer ordning i skolsystemet. Alla barn och elever ska möta en trygg verksamhet samtidigt som grundläggande färdigheter som att läsa, skriva och räkna ska prioriteras tidigt. Eleven ska alltid möta en verksamhet som har elevernas kunskapsutveckling i fokus och där resurserna är fördelade efter förutsättningar och behov.

I det följande behandlas några områden inom barn- och ungdomsutbildningen som motionärerna tar upp i sina anslagsyrkanden. Utskottet pekar närmare på ett antal åtgärder som har bäring på det som motionärerna för fram i sina yrkanden.

När det gäller yrkanden om det statliga stödet för stärkt kunskapsutveckling vill utskottet framföra följande. Det är angeläget att stärka kunskapsutvecklingen i skolan. Det är därför viktigt att skolor får bättre förutsättningar att sätta in tidiga stödinsatser, både för att ge de elever som behöver det extra stöd och för att alla elever ska bli utmanade i sitt lärande. Utskottet är därför positivt till regeringens förslag om att förstärka det aktuella stödet.

Utskottet vill framhålla vikten av att skolan har likvärdiga förutsättningar i hela landet. Utskottet är därför positivt till att regeringen lämnar förslag om satsningar som kan bidra till likvärdiga förutsättningar, t.ex. genom att tillföra medel till stödet för förbättrad arbetsmiljö och förbättrade arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar. Genom att skolhuvudmän kan rekrytera och behålla erfarna lärare på de mest krävande skolorna får eleverna bättre möjligheter att nå utbildningsmålen.

Utskottet anser att det är av stor vikt att stärka barns och elevers språk-, läs- och skrivutveckling samt matematiska färdigheter. Att elever har goda färdigheter att läsa, skriva och räkna är centralt för hur väl de lyckas med att nå utbildningens mål och med sina fortsatta studier. Det i sin tur har en avgörande betydelse för möjligheten till sysselsättning och att vara en aktiv samhällsmedborgare. Enligt utskottet är det därför positivt att regeringen föreslår satsningar på bl.a. böcker till förskolor och skolor och på den pedagogiska personalens kompetensutveckling samt insatser för att stärka skolbiblioteken.

När det gäller yrkanden om att samla medel till skolväsendet i ett sektorsbidrag och att avvisa vissa av regeringens satsningar för att i stället höja det generella stödet till kommunerna vill utskottet hänvisa till regeringens pågående arbete med att förenkla statsbidragen. Regeringen avser att i större utsträckning samla statsbidrag inom utbildningsområdet och rikta dem till bredare ändamål inom sektorn för att förbättra den statliga styrningen och minska huvudmännens administrativa börda. Utskottet vill också uppmärksamma att regeringen inom utgiftsområde 25 i budgetpropositionen föreslår att de generella statsbidragen till kommuner och regioner höjs med 10 miljarder kronor bl.a. för att minska behovet av kortsiktiga neddragningar i skolan.

När det gäller yrkanden om åtgärder för att öka deltagandet i förskolan vill utskottet påminna om att riksdagen beslutat att kommunerna ska göra insatser för att öka deltagandet i förskolan bland grupper som i dag har ett lägre deltagande. De nya bestämmelserna tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023 (prop. 2021/22:132, bet. 2021/22:UbU24, rskr. 2021/22:363).

Motionärerna föreslår ökning och minskningar i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden inom området är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden inom området Barn- och ungdomsutbildning och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet under avsnitt 2 om statens budget inom utg.omr. 16).

4 Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola

Propositionen

Mål för området

Området omfattar kommunal vuxenutbildning, utbildning inom yrkeshögskolan och vissa andra utbildningar med enskilda huvudmän.

I skollagen (2010:800) anges att målen för kommunal vuxenutbildning (komvux) är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning och utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar. För komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå ska de som har störst behov av utbildning prioriteras.

Målen för yrkeshögskolan finns i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Bestämmelserna i lagen om yrkeshögskolan syftar till att säkerställa att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att statens stöd för eftergymnasiala yrkesutbildningar fördelas effektivt och att utbildningarna håller hög kvalitet. När det gäller smala yrkesområden syftar bestämmelserna till att tillgodose behov av eftergymnasiala yrkesutbildningar som avses leda till förvärsarbete för de studerande eller till en ny nivå inom deras yrke.

Politikens inriktning

Enligt regeringen behövs fortsatta satsningar på yrkesutbildning för vuxna. Många branscher har i dag svårt att hitta arbetskraft med rätt utbildning och kompetens. Den bristande matchningen på arbetsmarknaden beror delvis på att arbetssökande inte har den yrkeskompetens som efterfrågas. Möjligheten till omställning och utbildning behöver stärkas och därför prioriterar regeringen medel till fler platser inom både yrkeshögskolan och den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Satsningarna är avgörande både för Sveriges konkurrenskraft och för individer som får bättre möjlighet att komma i arbete.

Samhället och arbetsmarknaden präglas i en allt högre grad av omställningen till ett fossilfritt samhälle och en cirkulär ekonomi. Enligt regeringen är tillgången till rätt kompetens en central faktor.

Goda kunskaper i svenska språket är avgörande för att kunna bli en del av det svenska samhället och för att uppnå egenförsörjning. Regeringen anser att kvaliteten i sfi-utbildningen måste öka och kraven på deltagarna höjas. En utredare har lämnat förslag som innebär ett utökat ansvar för kommunerna inom sfi. Regeringen föreslår att kommunerna ska kompenseras för detta, förutsatt att förslagen genomförs.

Arbetsgivarna efterfrågar yrkeskunskaper på gymnasial nivå, och yrkesutbildningar spelar därför en viktig roll för att fler ska kunna komma i arbete. Fortsatta satsningar på yrkesutbildning för vuxna är enligt regeringen också viktiga för att motverka utanförskap och påskynda integration. Ett omfattande statligt stöd till kommunerna är enligt regeringen även fortsättningsvis nödvändigt för att kunna möta behoven på arbetsmarknaden och för att stärka integrationen av utrikes födda. Regeringen föreslår medel för en fortsatt satsning på regionalt yrkesvux inom komvux. Vidare föreslås medel för en pilotverksamhet med en ny form av yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå.

Enligt regeringen ska det också finnas goda utbildningsmöjligheter för den som önskar ställa om till ett nytt yrke eller fortbilda sig för att klara av mer avancerade arbetsuppgifter. De förbättrade möjligheterna till studier genom det införda omställningsstudiestödet väntas ge en ökad efterfrågan på många utbildningar, inte minst yrkesutbildningar inom komvux och yrkeshögskolan.

Regeringen anser att det finns ett betydande behov av kompetens på yrkeshögskolenivå på många områden. Förutom att regeringen föreslår att antalet utbildningsplatser ska öka successivt under de kommande åren behöver också Myndigheten för yrkeshögskolan förstärkas för att hantera utbyggnaden liksom för att utveckla kvaliteten i sin tillsyn.

För att öka möjligheten för dem som är på flykt från Ukraina att få kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden och kunskaper i svenska språket föreslår regeringen en förlängning av statsbidraget till kommunerna för tillgång till sfi.

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola (propositionen avsnitt 4.6). I budgetpropositionen redogörs för anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag. Av tabellen framgår utfall och anslagssparande för 2022, anslag och utgiftsprognos för 2023, regeringens förslag för 2024 och regeringens beräkning av anslaget för 2025 och 2026. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå för 2024 och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade reformer, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

Inom ett antal anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden. Under anslaget för Myndigheten för yrkeshögskolan återfinns även en budget för avgiftsbelagd verksamhet.

Anslaget 1:16 Bidrag till vissa studier

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag som lämnas för studier om funktionsnedsättningar, utbildning som är särskilt

anpassad för personer med funktionsnedsättningar och studier inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning.

Regeringen föreslår att 17 525 000 kronor anvisas för 2024.

Anslaget 1:17 Statligt stöd till vuxenutbildning

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för

- statsbidrag för kommunal vuxenutbildning och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning samt för motsvarande äldre utbildningar, och annan utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning
- statsbidrag för lärcentrum
- att främja utveckling av vuxenutbildning och öka deltagandet i sådan utbildning
- en försöksverksamhet med yrkesutbildning på gymnasial nivå med utgångspunkt i den modell som tillämpas för yrkeshögskolan
- att främja språkutveckling för personal på arbetsplatser.

Regeringen föreslår att 4 568 622 000 kronor anvisas för 2024.

Regeringen bedömer att det fortsatt finns en hög efterfrågan på gymnasial yrkesutbildning för vuxna. Anslaget ökas därför med 905 200 000 kronor för 2024. Anslaget ökas med 80 000 000 kronor för 2024 för statsbidrag till kommuner som erbjuder kommunal vuxenutbildning i sfi för tillfälligt skyddsbehövande från Ukraina.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 522 422 000 kronor 2025. Skälet för regeringens beslut är följande. Skolverket beslutar om statsbidrag för bl.a. komvux. För att förbättra förutsättningarna för kommunernas planering av komvux bör beslut om statsbidrag kunna fattas året innan statsbidraget ska lämnas.

Anslaget 1:18 Myndigheten för yrkeshögskolan

Regeringen anger att anslaget får användas för Myndigheten för yrkeshögskolans förvaltningsuppgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 152 245 000 kronor för 2024.

Anslaget förstärks med 15 000 000 kronor för 2024 för att Myndigheten för yrkeshögskolan ska få bättre förutsättningar att hantera utbyggnaden av yrkeshögskolan.

Anslaget 1:19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för

- statligt stöd för yrkeshögskoleutbildning
- kostnader för personskadeförsäkring och ansvarsförsäkring inom yrkeshögskolan

- statsbidrag för konst- och kulturutbildningar
- särskilt verksamhetsstöd för riksomfattande kursverksamhet avseende hemslöjd eller för att främja samisk utbildningsverksamhet
- stöd för framtagande av modeller för branschvalidering

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 010 383 000 kronor för 2024.

Regeringen bedömer att det fortsatt finns en hög efterfrågan på yrkeshögskoleutbildning. Anslaget ökas därför med 236 147 000 kronor för 2024. För samma ändamål beräknas anslaget öka med 236 147 000 kronor för 2025 och 548 430 000 kronor för 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 700 000 000 kronor 2025–2031. Skälen för regeringens beslut är följande. Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar om stöd för bl.a. yrkeshögskoleutbildningar. Regeringen har bedömt att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar. Utbildningar som omfattas av förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar kan också pågå under en längre tid.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 55 betonar motionärerna behovet av fler utbildningsplatser och höjd kvalitet i regionalt yrkesvux. I yrkande 63 förespråkar motionärerna att yrkeshögskolan ska byggas ut med fler utbildningsplatser. I yrkande 66 begär motionärerna att lärcentrum byggs ut i fler delar av landet.

I yrkande 95 i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* med 500 miljoner kronor för att satsningen på regionalt yrkesvux behöver växa men också för att såväl den ordinarie kommunala vuxenutbildningen som kombinationsutbildningar behöver fortsätta att utvecklas. Motionärerna föreslår även en höjning av samma anslag med 50 miljoner kronor för att utveckla och bygga ut satsningen på lärcentrum. Vidare föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 1:19 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* med 250 miljoner kronor. Enligt motionärerna behöver yrkeshögskoleutbildningar fortsätta att byggas ut runt om i landet för att möta behovet av kompetens.

Vänsterpartiet

I partimotion 2023/24:2335 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av anslaget 1:17

Statligt stöd till vuxenutbildning med 300 miljoner kronor. Motionärerna anger att de vill göra en satsning på kurslitteratur till vuxenstuderande för att det ska vara möjligt för fler att studera. Vänsterpartiet avvisar även regeringens generella besparing i statsförvaltningen på 1 procent. Detta görs samlat genom ett nytt anslag inom utgiftsområde 2.

Centerpartiet

I kommittémotion 2023/24:2737 av Anders Ådahl (C) i denna del föreslår motionären i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* med 30 miljoner kronor för en satsning på språkutbildning till ukrainska flyktingar. Motionären föreslår vidare i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 1:18 *Myndigheten för yrkeshögskolan* med 25 miljoner kronor för en satsning på branschskolor. Motionären föreslår även i förhållande till regeringens förslag en ökning av anslaget 1:19 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* med 92 miljoner kronor för en förstärkning av yrkeshögskolan.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2023/24:2680 av Camilla Hansén m.fl. (MP) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* med 20 miljoner kronor. Enligt motionärerna bör det införas en skyldighet för kommuner att erbjuda sfi till ukrainska flyktingar.

Motionärerna avvisar även regeringens förslag om generella besparingar i statsförvaltningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av goda möjligheter till yrkesutbildning för vuxna, inte minst för att öka matchningen mellan utbildning och kompetens hos arbetssökande och arbetsmarknadens behov och efterfrågan. Även om vuxenutbildningen har byggts ut under lång tid behövs ytterligare förstärkning och fortsatt utbyggnad. Enligt utskottet är det därför positivt att regeringen föreslår fortsatta satsningar på yrkesutbildning för vuxna, i form av både regionalt yrkesvux, inklusive yrkesutbildning kombinerad med språkutbildning, och utbildning inom yrkeshögskolan. På så sätt kan utrikes födda som inte ännu kommit in på arbetsmarknaden genom yrkesutbildning öka sina möjligheter att etablera sig. Likaså behöver de som vill vidareutbilda sig inom sitt yrke eller byta yrke också god tillgång till yrkesutbildning.

Enligt utskottet är en väl utbyggd vuxenutbildning av godo såväl för den enskilde som för samhället. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det är viktigt för Sveriges pågående klimatomställning att det finns tillgång till

arbetskraft med rätt kompetens, bl.a. för att elektrifieringen i industrin och samhället i stort ska kunna genomföras.

Motionärerna föreslår ökningar i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden inom området Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet under avsnitt 2 om statens budget inom utg.omr. 16).

5 Universitet och högskolor

Propositionen

Mål för området

Området omfattar högskoleutbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå och forskning vid universitet och högskolor med staten som huvudman, bidrag till högskoleutbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå och bidrag till forskning vid enskilda utbildningsanordnare inom högskoleområdet.

Målet för området är att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

Politikens inriktning

Regeringen framhåller att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt. Kunskap och bildning är grunden för samhällsutveckling och välbefinnande. Den akademiska friheten och lärares och forskares självbestämmande över den egna forskningen och undervisningen ska aktivt främjas och värnas. Vetenskaplig excellens är avgörande för att Sverige ska kunna stärka sin konkurrenskraft och ställning som ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer. Det är universitetens och högskolornas ansvar att organisera och utveckla verksamheten så att detta uppnås och resurserna utnyttjas effektivt. Det ska finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning och en god samverkan med det omgivande samhället för ömsesidigt utbyte. Att också utbildningen håller god kvalitet är avgörande för att Sverige ska fortsätta att utvecklas som kunskapsnation. Högskoleutbildningar ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet.

Utbildning av hög kvalitet ökar vårdens, skolans och näringslivets tillgång till välutbildad personal och stärker individers möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Det ger också goda förutsättningar att öka genomströmningen i högskolan och att rusta studenterna väl för ett långt arbetsliv. Lärosätena bör säkerställa att utbildningsutbudet ger förutsättningar för studenterna att tillgodogöra sig kunskaper på bästa sätt och att det finns en tydlig fördjupning under studietiden. Det är också viktigt att värna den campusbaserade utbildningen.

Vid lärosätena bedrivs i dag en omfattande och betydelsefull internationell verksamhet som är väsentlig för att Sverige ska nå målen inom området. Internationella samarbeten medför dock även utmaningar och risker. Enligt regeringen är det viktigt med ett aktivt säkerhetsskyddsarbete och andra insatser för en ansvarsfull internationalisering för att förhindra att skyddsvärd verksamhet och kunskap hamnar i orätta händer. Regeringen ser också över hur universitetens och högskolornas kompetens i säkerhetsfrågor kan öka.

Den administrativa överbyggnaden behöver minska. Regeringen anser att det inte är rimligt att forskare lägger alltför mycket tid på betungande återrapportering, utan deras tid bör frigöras för att fokusera på att bedriva forskning i världsklass och att bygga framstående forskningsmiljöer. Regeringen avser att minska detaljregleringen av lärosätena, men enligt regeringen ska även rektorer och universitetsledningarna ta sitt ansvar för att minska forskares och lärares administrativa börda.

Regeringen anger att en hög grad av rörlighet är en känd kvalitetsfaktor. Det är därför viktigt att många forskare och lärare har internationell erfarenhet, erfarenhet från andra lärosäten och från andra delar av samhället.

För att Sverige ska stå starkt och konkurrenskraftigt inför framtiden och fortsätta att utvecklas som kunskapsnation är kompetensförsörjningen avgörande för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden och skapa goda förutsättningar för tillväxt i ekonomin. Lärosätena bör därför i ännu högre grad använda sina resurser för att erbjuda utbildningar där det i dag råder brist på arbetskraft och där det kommer att finnas stora behov under kommande år.

För att fortsatt upprätthålla innovations- och ingenjörsländet Sverige krävs investeringar i bl.a. tekniska utbildningar. Regeringen föreslår en särskild ingenjörssatsning, ett ingenjörspaket. Förutom en satsning på att utöka civilingenjörsutbildningarna stärks också förutsättningarna för fler att läsa sådana utbildningar genom behörighetsgivande utbildning och högskoleintroducerande utbildning, t.ex. basårutbildning. För att stärka kvaliteten inom ingenjörsutbildningarna, med t.ex. mer lärarledd tid, behöver ersättningsbeloppen för naturvetenskap och teknik höjas. Likaså görs en bredare satsning på utbildning på avancerad nivå för att öka möjligheten till omställning och vidareutbildning för den som redan läst t.ex. en ingenjörsutbildning. Sverige behöver sammantaget fler som studerar inom de utbildningsområden som samlas under begreppet STEM (science, technology, engineering and mathematics, dvs. naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik) och regeringen avser att ta fram en strategi för detta, som spänner över hela utbildningssystemet.

En strategisk forskningssatsning föreslås vid ett antal lärosäten för att tillsammans med näringslivet stärka möjligheterna att långsiktigt utveckla en stark forsknings- och utbildningsmiljö inom elektrifiering och batteriteknik. För att svenska universitet och högskolor ska konkurrera med världens främsta vetenskaps- och innovationsmiljöer krävs det enligt regeringen ett större fokus på att bygga framstående forsknings- och innovationsmiljöer kring svensk forsknings styrkeområden.

För att stimulera ett utbildningsutbud som är mer flexibelt och riktat mot yrkesverksamma behöver lärosätenas arbete med livslångt lärande utvecklas. Regeringen föreslår en satsning på korta kurser för yrkesverksamma som kan bidra till ett särskilt kvalificerat utbildningsutbud som på sikt kan ges som uppdragsutbildning eller poänggivande högskoleutbildning. Inledningsvis bör sådana kurser ha en inriktning på kompetens inom områden som batteri, teknik och grön omställning.

Det växande hot som cyberattacker och cyberspionage innebär medför ett ökat behov av specialistkompetens. En ökad förmåga inom cybersäkerhet stärker därför samhällets försvarsförmåga och Sveriges konkurrenskraft. För att möta samhällets breda behov inom detta område föreslås en etablering av Cybercampus Sverige. Regeringen föreslår även en satsning på att utveckla en utbildnings- och forskningsmiljö som kan stödja säkerhetsskyddsarbetet.

Genom att ge bättre möjligheter för personer med tidigare högskoleutbildning att byta spår till lärare mitt i livet kan skolan berikas med fler erfarna lärare med goda ämneskunskaper. Regeringen anser att den pågående försöksverksamheten med en ny kortare kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) bör utökas till fler lärosäten så att fler ska kunna studera. Teach for Sweden får ökade medel för sitt arbete med bl.a. ledarskapsprogram för lärarstudenter.

Enligt regeringen är god kompetensförsörjning en nyckelfråga inom hälso- och sjukvården och regeringen satsar resurser för att mer långsiktigt göra det möjligt att utbilda fler.

Tillkännagivande som regeringen anser är slutbehandlat

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den i dialog med lärosätena ska göra en samlad måluppfyllelseanalys av utbyggnadsuppdragen (bet. 2021/22:UbU3 punkt 2, rskr. 2021/22:33). Av tillkännagivandet följer att regeringen ska följa upp de riktade utbyggnadsuppdrag till universitet och högskolor som riksdagen och regeringen beslutade om 2015–2019 (bet. 2021/22:UbU3 s. 19). Med anledning av tillkännagivandet gav regeringen den 30 juni 2022 Universitetskanslersämbetet (UKÄ) i uppdrag att följa upp utfallet och analysera måluppfyllelsen av de utbyggnader av vissa utbildningsprogram som inleddes till följd av regeringens förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2015 och budgetpropositionerna för 2016, 2017 respektive 2018. Av uppdraget framgick att det skulle genomföras i dialog med universitet och högskolor (U2022/02553).

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i mars 2023 (U2023/01229). UKÄ har följt upp utfallet av utbyggnaderna med hjälp av statistik om utbildning och ekonomi i lärosätenas årsredovisningar. Myndigheten har också haft dialoger med universitet och högskolor. För en förståelse för lärosätenas förutsättningar har UKÄ även undersökt hur demografiska och samhällsekonomiska faktorer kan påverka lärosätenas möjlighet att bygga ut utbildningar och hur antalet sökande och antagna påverkat utbyggnaderna. Regeringen anger att rapporten kommer att utgöra ett viktigt underlag i regeringens fortsatta arbete med dimensioneringen av utbildning vid universitet och högskolor och att tillkännagivandet därmed ska anses vara slutbehandlat.

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Universitet och högskolor (propositionen avsnitt 5.7). I budgetpropositionen redogörs för anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag. Av tabellen framgår utfall och anslagssparande för 2022, anslag och utgiftsprognos för 2023, regeringens förslag för 2024 och regeringens beräkning av anslaget för 2025 och 2026. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå för 2024 och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade reformer, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

Inom ett antal anslag föreslår regeringen att riksdagen ska godkänna att regeringen beslutar om medlemskap i vissa organisationer samt bemyndigar regeringen att besluta om medlemsavgifter till vissa organisationer. Inom ett anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om kapitaltillskott.

I propositionen (avsnitt 5.7 tabell 5.13) ges en samlad översikt av budgeten för de statliga universitetens och högskolornas avgiftsbelagda verksamhet. Under anslaget för Universitets- och högskolerådet återfinns vidare en budget för avgiftsbelagd verksamhet.

Anslag för myndigheters förvaltning

Anslaget 2:1 Universitetskanslersämbetet

Regeringen anger att anslaget får användas för Universitetskanslersämbetets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 176 022 000 kronor för 2024.

Anslaget 2:2 Universitets- och högskolerådet

Regeringen anger att anslaget får användas för Universitets- och högskolerådets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 220 435 000 kronor för 2024.

För arbetet med en webbportal för studenthälsa ökas anslaget med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* minskas med samma belopp.

Anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid statliga universitet och högskolor

Regeringen anger att de totalt 30 anslagen får användas för ersättning till de statliga universiteten och högskolorna för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Regeringen föreslår att anslagen anvisas totalt 26 020 126 000 kronor för 2024. För en översikt av regeringens föreslagna fördelning på lärosäten, se bilaga 2.

Samtliga anslag till utbildning på grundnivå och avancerad nivå minskas med 0,5 procent 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (prop. 2023/24:1 Förslag till statens budget 2024, finansplan och skattefrågor avsnitt 1.4).

I propositionen (avsnitt 5.7 tabell 5.10) redovisas ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer inom olika utbildningsområden. Samtliga ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer räknas upp med pris- och löneomräkningen på 3,5 procent. Ersättningsbeloppet för naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt utbildningsområde höjs med ytterligare 992 kronor (1,6 procent).

Anslaget 2:3 *Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 16 286 000 kronor 2024 för en satsning på civilingenjörsutbildning och utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För 2025 beräknas anslaget öka med 23 619 000 kronor och fr.o.m. 2026 med 30 952 000 kronor. Fullt utbyggd beräknas satsningen omfatta 49 620 000 kronor. För basårsutbildning ökas anslaget med 7 665 000 kronor 2024. Anslaget beräknas öka med 17 999 000 kronor fr.o.m. 2025. För satsningen på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 8 022 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 16 044 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 24 468 000 kronor.

Anslaget 2:5 *Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 16 286 000 kronor 2024 för en satsning på civilingenjörsutbildning och utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För 2025 beräknas anslaget öka med 23 619 000 kronor och fr.o.m. 2026 med 30 953 000 kronor. Fullt utbyggd beräknas satsningen omfatta 49 620 000 kronor. För basårsutbildning ökas anslaget med 7 665 000 kronor 2024. Anslaget beräknas öka med 17 999 000 kronor fr.o.m. 2025. För satsningen på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 8 821 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 17 642 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 26 904 000 kronor.

Anslaget 2:7 *Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 3 345 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För satsningen på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 5 211 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 10 421 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 15 892 000 kronor.

Anslaget 2:9 *Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 187 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 453 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 3 345 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 5 849 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 11 697 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 17 838 000 kronor.

Anslaget 2:11 *Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 4 460 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 4 329 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 8 657 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 13 202 000 kronor.

Anslaget 2:13 *Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 205 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 499 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 6 689 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 7 655 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 15 310 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 23 348 000 kronor.

Anslaget 2:15 *Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 608 000 kronor 2024 för en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik. För 2025 beräknas anslaget öka med 1 216 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 1 855 000 kronor.

Anslaget 2:17 *Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 56 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 137 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 7 804 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 11 648 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 23 297 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 35 528 000 kronor.

Anslaget 2:19 *Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 840 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 2 040 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 5 017 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 4 060 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 8 119 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 12 382 000 kronor.

Anslaget 2:21 *Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 131 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 317 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 2 230 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 2 987 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 5 975 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 9 111 000 kronor.

Anslaget 2:23 *Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 2 230 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på

avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 4 156 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 8 312 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 12 676 000 kronor.

Anslaget 2:25 *Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 2 230 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 1 999 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 3 998 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 6 097 000 kronor.

Anslaget 2:27 *Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 93 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 227 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 2 230 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 2 134 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 4 268 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 6 509 000 kronor.

Anslaget 2:30 *Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 187 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 453 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 1 115 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 2 760 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 5 520 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 8 418 000 kronor.

Anslaget 2:31 *Mälardalens universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 168 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 408 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 4 460 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 2 253 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 4 506 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 6 872 000 kronor.

Anslaget 2:33 *Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 3 902 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 2 215 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 4 431 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 6 757 000 kronor.

Anslaget 2:37 *Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 560 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 1 360 000 kronor.

Anslaget 2:39 *Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 1 115 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 2 104 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 4 209 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 6 418 000 kronor.

Anslaget 2:41 *Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 2 230 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 1 383 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 2 766 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 4 218 000 kronor.

Anslaget 2:43 *Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 111 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 272 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 2 230 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 2 084 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 4 169 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 6 358 000 kronor.

Anslaget 2:45 *Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 187 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med 453 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 3 902 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 1 923 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 3 845 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 5 864 000 kronor.

Anslaget 2:47 *Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 1 115 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 1 237 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 2 474 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 3 773 000 kronor.

Anslaget 2:49 *Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 4 460 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet). För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 2 182 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 4 363 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 6 654 000 kronor.

Anslaget 2:51 *Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 75 000 kronor 2024 för en satsning på utökad försöksverksamhet med kortare KPU. För 2025–2027 beräknas anslaget öka med

181 000 kronor. För en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 4 460 000 kronor fr.o.m. 2024. För en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik ökas anslaget med 1 375 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 2 750 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 4 194 000 kronor.

Anslaget 2:53 *Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 1 115 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet).

Anslaget 2:55 *Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 1 115 000 kronor fr.o.m. 2024 för en satsning på utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet).

Anslaget 2:59 *Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökas med 1 157 000 kronor 2024 för en satsning på ökade ersättningsbelopp till naturvetenskap och teknik. För 2025 beräknas anslaget öka med 2 315 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas det öka med 3 528 000 kronor.

Anslag för forskning och utbildning på forskarnivå vid statliga universitet och högskolor

Regeringen anger att de totalt 30 anslagen får användas för ersättning till de statliga universiteten och högskolorna för forskning och utbildning på forskarnivå. Regeringen bedömer att de högskolor som i dag har ett anslagsnamn och anslagsändamål som är avgränsat till konstnärlig forskning bör få ett ändrat anslagsnamn och anslagsändamål som överensstämmer med övriga högskolors. De aktuella högskolorna är Stockholms konstnärliga högskola, Konstfack, Kungliga Konsthögskolan och Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

Regeringen föreslår att anslagen anvisas totalt 18 421 252 000 kronor för 2024. För en översikt av regeringens förslag till fördelning på lärosäten, se bilaga 2.

Samtliga anslag till forskning och utbildning på forskarnivå minskas med 0,5 procent 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande (prop. 2023/24:1 Förslag till statens budget 2024, Finansplan och skattefrågor avsnitt 1.4).

Anslaget 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* ökas med 15 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för att stärka forsknings- och utbildningsmiljöerna inom elektrifiering och batteriteknik.

Anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* ökas med 15 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för att stärka forsknings- och utbildningsmiljöerna inom elektrifiering och batteriteknik.

Anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* ökar med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för ökad finansiering av Science for Life Laboratory (SciLifeLab) i enlighet med vad som angavs i propositionen *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige* (prop. 2020/21:60, bet. 2020/21:UbU16, rskr. 2020/21:254).

Anslaget 2:62 *Försvårshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* ökar med 4 000 000 fr.o.m. 2024 för en satsning på utvecklad uppdragsutbildning inom säkerhetsskydd.

Bemyndiganden

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i kunskaps- och innovationsplattformen inom kultur och kreativa näringar under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Culture and Creativity) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 300 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. EIT Culture and Creativity ska efter beslut av Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) driva en ny EU-satsning på kultur och kreativa näringar och Uppsala universitet ska delta som ledande partner i detta konsortium.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i konsortiet The Academic Model Providing Access to Healthcare (AMP ATH) och bemyndigar regeringen att under 2024–2027 för anslaget 2:14 *Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 200 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Linköpings universitet har i över 30 år bedrivit ett akademiskt samarbete med Moi University i Eldoret, i Kenya. AMP ATH är ett konsortium som etablerats av bl.a. Indiana University och som stöder den forsknings- och utbildningsinfrastruktur som finns på plats i Eldoret. För att få fortsatt tillgång till denna infrastruktur, liksom tillgång till stöd i säkerhetsfrågor och forskarsamarbeten, bör Linköpings universitet bli medlem i AMP ATH.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till European Research Infrastructure for Imaging Technologies in Biological and Biomedical Sciences (Euro-Bioimaging-ERIC) på högst 1 000 000 kronor.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till den ideella föreningen Ebrains på högst 1 600 000 kronor.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till kunskaps- och innovationsplattformen inom urban mobilitet under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Urban Mobility) på högst 540 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag är följande. Regeringen har bemyndigats att under 2019 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om medlemskap i Euro-Bioimaging-ERIC (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:UbU1, rskr. 2018/19:104). Medlemskapet förvaltas

av Vetenskapsrådet i samråd med Kungliga Tekniska högskolan (KTH), medan avgiften betalas av KTH som också agerar företrädare för det konsortium av universitet som finansierar medlemskapet. Eftersom verksamheten kommer att fortsätta att bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om årliga medlemsavgifter till Euro-Bioimaging-ERIC förlängas.

Sedan 2019 är KTH medlem i den ideella föreningen Ebrains (prop. 2019/20:2 utg.omr. 16, bet. 2019/20:FiU11, rskr. 2019/20:65). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta att bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om årliga medlemsavgifter till Ebrains förlängas.

Sedan 2019 är KTH medlem i EIT Urban Mobility (prop. 2019/20:2 utg.omr. 16, bet. 2019/20:FiU11, rskr. 2019/20:65). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta att bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om årliga medlemsavgifter till EIT Urban Mobility förlängas.

Övriga anslag

Anslaget 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till enskilda utbildningsanordnare för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 041 143 000 kronor för 2024.

Inom anslaget fördelar regeringen resurser till Chalmers Tekniska Högskola Aktiebolag, Handelshögskolan i Stockholm, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Enskilda Högskolan Stockholm AB, Akademi för Ledarskap och Teologi, Johannelunds teologiska högskola AB, Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut, Ericastiftelsen, Marie Cederschiöld högskola AB, Stiftelsen Rödakorshemmet, Sophiahemmet, ideell förening, Beckmans skola AB, Newmaninstitutet AB och Brunnsviks folkhögskola.

Fördelningen per lärosäte och anslagspost samt kostnader för mervärdesskatt för enskilda utbildningsanordnare redovisas i propositionen (avsnitt 5.7.63 tabell 5.142). I det beräknade bidraget för 2024 till Chalmers Tekniska Högskola Aktiebolag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ingår medel till särskilda åtaganden, 14 598 000 kronor avser bidrag för utrustning m.m. till sjöbefälsutbildningen och 791 000 kronor bidrag för studenthälsa. Av det beräknade bidraget till Stiftelsen Högskolan i Jönköping för utbildning på grundnivå och avancerad nivå utgör 738 000 kronor det särskilda åtagandet som avser bidrag för studenthälsa.

Anslaget ökas med 18 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för ökat bidrag till Sophiahemmet, ideell förening. Anslaget ökas med 7 665 000 kronor 2024 och beräknas öka med 17 999 000 kronor fr.o.m. 2025 för basårutbildning. För en satsning på civilingenjörsutbildning och utbildning på avancerad nivå (Ingenjörspaketet) ökas anslaget med 16 284 000 kronor 2024. För samma satsning beräknas anslaget öka med 23 618 000 kronor 2025 och med 30 951 000 kronor 2026. Fullt utbyggd 2029 beräknas satsningen omfatta

49 620 000 kronor. För utbildning på avancerad nivå ökas anslaget med 3 345 000 kronor fr.o.m. 2024. För höjda ersättningsbelopp inom naturvetenskap och teknik och farmaci ökas anslaget med 11 848 000 kronor. För samma satsning beräknas anslaget öka med 23 696 000 kronor 2025 och med 36 136 000 kronor fr.o.m. 2026. Anslaget ökas med 15 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för att stärka forsknings- och utbildningsmiljöerna inom elektrifiering och batteriteknik. Fördelningen på utbildningsanordnare av tillskotten på anslaget redovisas i propositionen (avsnitt 5.7.63 tabell 5.141).

Under anslagsposten har mervärdesskattekostnader beräknats för Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola, Chalmers Tekniska Högskola Aktiebolag och Stiftelsen Högskolan i Jönköping i enlighet med de ramavtal som har ingåtts mellan staten, stiftelsen och bolaget respektive staten och stiftelsen. Syftet är att garantera konkurrensneutralitet gentemot statliga universitet och högskolor. Under anslagsposten har även medel beräknats för höjda kostnader för mervärdesskatt inom utbildningen vid övriga enskilda utbildningsanordnare som tilldelas bidrag från detta anslag. Enligt prognoser kommer de samlade utgifterna för mervärdesskattekostnader 2023 att uppgå till 420 000 000 kronor. Det högsta belopp som kan betalas ut för ändamålet för 2024 beräknas uppgå till 463 280 000 kronor.

Anslaget 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser för högskoleutbildning och forskning inom högskoleområdet. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 928 935 000 kronor för 2024.

Anslaget minskas med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2024 till följd av fördelning av den ökning av medlen till KTH:s anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som aviserades i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020. I tidigare budgetproposition har 110 550 000 kronor beräknats tillföras anslaget för att finansiera tillkommande studenter inom läkarutbildningen till följd av att utbildningen förlängts. Studenterna beräknas tillkomma först under 2027, varför finansieringen skjuts fram till 2027 (se även avsnitt 5.6.3 i propositionen). För att finansiera ökade medel till samlingsstiftelsen Teach for Sweden ökas anslaget med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2024 (se även avsnitt 5.6.3 i propositionen). För att bidra till att finansiera satsningen på ingenjörsutbildningar minskas anslaget med 104 950 000 kronor fr.o.m. 2024. Finansieringen innebär att utbyggnadstakten i satsningen på kompletterande utbildningar för personer med avslutad akademisk utbildning minskar, men det bedöms inte leda till att färre studenter kan läsa en kompletterande utbildning under 2024. Anslaget minskas med 55 050 000 kronor fr.o.m. 2024 bl.a. till följd av att tidigare uppdrag i fråga om distansutbildning inte förlängs. Neddragningen finansierar bl.a. den

strategiska forskningssatsningen för att stärka forsknings- och utbildningsmiljöerna inom elektrifiering och batteriteknik.

Från anslaget finansieras bl.a. vissa särskilda utbildningsinsatser såsom vidareutbildning av obehöriga lärare, stöd till waldorflärläroverutbildningen och särskild KPU inklusive Teach for Sweden. För Teach for Sweden beräknas 15 000 000 kronor årligen 2023–2025. Inom anslaget finansieras också kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning. Från anslaget fördelas även medel till övningsskolor, praktiktära forskning, universitetens innovationskontor, idébanksmedel till Chalmers Tekniska Högskola Aktiebolag, ett kulturskolektiv samt till Svenska institutet för informationsinsatser och svenskundervisning i utlandet.

Anslaget 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter vid universitet och högskolor för särskilda åtaganden och för utgifter för bidrag till insatser för ökad kvalitet i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå. Anslaget får även användas för kapitaltillskott för finansiering av idébanksmedel efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 636 143 000 kronor för 2024.

Fördelningen per lärosäte och anslagsposter redovisas i propositionen (avsnitt 5.7.65 tabell 5.147).

Anslaget ökas med 1 000 000 kronor 2024 för det s.k. eAT-provet. För 2025 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp. För cybercampus vid KTH ökas anslaget med 25 000 000 kronor och fr.o.m. 2025 beräknas det öka med 40 000 000 kronor. För utvecklad uppdragsutbildning inom säkerhetskydd ökas anslaget med 7 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med samma belopp och för 2026 beräknas det öka med 1 000 000 kronor. Anslaget minskas med 30 000 000 kronor fr.o.m. 2024 då bl.a. de särskilda medlen till decentraliserad utbildning vid Luleå tekniska universitet dras ned till följd av att de inte har använts för studenter inom avsedd utbildning. För en satsning på korta kurser för yrkesverksamma för att stödja samhällets klimatomställning ökas anslaget med 30 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 60 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 med 10 000 000 kronor (se även avsnitt 5.1.3 i propositionen). För Universitets- och högskolerådets arbete med att utveckla en webbportal för studenthälsa överförs 1 000 000 kronor fr.o.m. 2024 till anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet*.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet för finansiering av idébanksmedel. Skälet för regeringens förslag är följande. För att göra det möjligt att öka kommersialiseringen av forskningresultat bör uppbyggnaden av idébanker fortsätta.

Anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag enligt avtal mellan svenska staten och regioner om samarbete om högskoleutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till regioner enligt avtal om samarbete om högskoleutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 2 884 576 000 kronor för 2024.

Enligt avtalet om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, det s.k. ALF-avtalet, ersätter staten berörda regioner för medverkan i verksamhetsintegrerad utbildning av läkare per helårsstudent och för klinisk forskning. Fördelningen enligt ALF-avtalet 2024 framgår av propositionen (avsnitt 5.7.66 tabell 5.150). Enligt avtalet om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården, det s.k. TUA-avtalet, ersätter staten berörda regioner för medverkan i grundutbildning av tandläkare per helårsstudent, basorganisation och kliniskt inriktad odontologisk forskning. Fördelningen enligt TUA-avtalet 2024 framgår av propositionen (avsnitt 5.7.66 tabell 5.152).

Anslaget 2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning, samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 67 780 000 kronor för 2024.

Från anslaget finansieras bl.a. bidrag till Hanaholmen Kulturcentrum för Sverige och Finland, bidrag till Sveriges Förenade Studentkårer och statsbidrag för att stödja studentinflytande.

Motionerna*Socialdemokraterna*

I kommittémotion 2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 18 föreslår motionärerna att det arbete som Teach for Sweden gör för fler lärare ska stärkas. I yrkande 95 i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* med 5 miljoner kronor för en förstärkning av Teach for Sweden.

Vänsterpartiet

I partimotion 2023/24:2335 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet* med 20 miljoner kronor. Motionärerna anger

att en satsning på 10 miljoner kronor ska göra det möjligt för fler studenter med funktionsnedsättning att skriva högskoleprovet. Motionärerna satsar dessutom 10 miljoner kronor för att säkerställa finansieringen av högskoleprovet.

Motionärerna vill stärka kvaliteten på högre utbildning och föreslår därför en höjning av ersättningen per helårsstudent till lärosätena med 324 miljoner kronor för ändamålet. Vänsterpartiet föreslår även höjda basanslag för forskning med 500 miljoner kronor. Anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* föreslås därför öka med sammanlagt 824 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna vill vidare öka tryggheten för studenterna på lärosätena och gör en satsning på studentkåren. Anslaget 2:67 *Särskilda bidrag inom högskoleområdet* föreslås därför öka med 30 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Vänsterpartiet avvisar även regeringens generella besparing i statsförvaltningen på 1 procent. Detta görs samlat genom ett nytt anslag inom utgiftsområde 2.

Centerpartiet

I kommittémotion 2023/24:2737 av Anders Ådahl (C) i denna del föreslår motionären i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* med 150 miljoner kronor för insatser för fler lärarberöriga med annan yrkesbakgrund. Motionären föreslår även i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* med 15 miljoner kronor till Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet.

Vidare avvisar motionären regeringens förslag om generella besparingar på ett antal anslag på universitets- och högskoleområdet (anslagen 2:3–2:63), vilket motsvarar 243 miljoner kronor.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2023/24:2680 av Camilla Hansén m.fl. (MP) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* med 50 miljoner kronor. Medlen avser satsningar på vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL), stöd till waldorfläroinstituten, en särskild kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), inklusive Teach for Sweden och KPU för dem som har en utländsk examen. Enligt motionärerna ska medlen även gå till övningskolor, praktiktäta forskning samt Kulturskoleklivet med pedagogisk utbildning för konstutövare.

Motionärerna föreslår även en höjning av anslaget 2:66 *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* i förhållande till regeringens förslag med 20 miljoner kronor. Dessa medel avser en satsning på ersättning enligt samma beräkningsgrund till alla lärosäten och regioner där verksamhetsförlagd utbildning och klinisk forskning äger rum.

Motionärerna avvisar även regeringens förslag om generella besparingar i statsförvaltningen.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla betydelsen av utbildning och forskning vid universitet och högskolor. Kunskap och bildning är grunden för ett samhälles utveckling och välbefinnande. Det är avgörande att utbildningen och forskningen vid lärosätena håller en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt. Den akademiska friheten behöver aktivt främjas och värnas. Högskoleutbildningar ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, och inom forskningen ska vetenskaplig excellens gälla. Det ska också finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning liksom en samverkan med det omgivande samhället. Genom utbildningar av hög kvalitet ökar tillgången till välutbildad personal och den enskildes möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden stärks, enligt utskottet. Sverige kan därmed fortsätta att utvecklas som kunskapsnation.

Utskottet ser positivt på regeringens förslag om en särskild ingenjörssatsning för att ytterligare stärka den kompetensförsörjning som behövs i samhället och näringslivet, t.ex. för arbetet med klimatomställning. Satsningen omfattar bl.a. fler utbildningsplatser och höjda ersättningsbelopp för utbildningar inom naturvetenskap och teknik. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att hög kvalitet i utbildning kräver en högkvalitativ forskningsmiljö vid lärosätena och är positivt till förslaget om en strategisk forskningssatsning för att långsiktigt utveckla en stark forsknings- och utbildningsmiljö inom elektrifiering och batteriteknik.

Enligt utskottets mening är också de föreslagna satsningarna på utbildning på avancerad nivå och på korta kurser för yrkesverksamma värdefulla satsningar för att förbättra möjligheterna att höja kompetensnivån för den enskilde och för samhället. Utskottet är även positivt till de utbildnings-satsningar som regeringen föreslår för att öka tillgången på lärare liksom anställda inom hälso- och sjukvården.

Motionärerna föreslår ökningsåtgärder i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden inom området Universitet och högskolor och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet under avsnitt 2 om statens budget inom utg.omr. 16).

6 Forskning

Propositionen

Mål för området

Området omfattar statlig finansiering av forskning och forskningsmyndigheter samt forskningsetik.

I den forsknings- och innovationspolitiska propositionen *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige* (prop. 2020/21:60) presenterades mål och delmål för forskningspolitiken. Målet för forskningspolitiken är att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation, där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft och svarar mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt. Följande uppföljningsbara delmål har pekats ut för tioårsperioden 2017–2026:

- Sverige ska vara ett internationellt attraktivt land för investeringar i forskning och utveckling. De offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling bör även i fortsättningen överskrida EU:s mål.
- En övergripande kvalitetsförstärkning av forskningen ska ske och jämställdheten ska öka.
- Samverkan och samhällspåverkan ska öka.

Ovanstående mål inbegriper även forskningspolitik inom utgiftsområdena 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 20 Klimat, miljö och natur, 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel samt 24 Näringsliv.

Politikens inriktning

Enligt regeringen är forskning och innovation helt avgörande för Sveriges välbefinnande, utveckling, konkurrenskraft och förmåga att hantera samhällsutmaningar. Tydlig inriktning mot excellens och hög kvalitet ska prägla såväl forskning och innovation som utbildning. Fortsatta investeringar i forskning och innovation behövs för ökad tillväxt och välfärd samt för att attrahera och behålla nyckelkompetens. Sverige ska vara ett land där excellent och banbrytande forskning bidrar till en internationell tätposition i utvecklingen mot ett hållbart samhälle och till att svenskt näringsliv är motorn för innovation. Det är av stor vikt att fortsätta att utveckla starka forskningsmiljöer inom exempelvis elektrifiering och batteriteknik.

Regeringen anger att kunskapsspridning, kunskaps- och kompetensutbyte samt strategiska samarbeten mellan akademi, företag, myndigheter, offentlig sektor och andra organisationer ska stärkas. Internationalisering är viktigt för att svensk forskning ska nå högsta kvalitet. Enligt regeringen bör öppenhet utgöra grunden i internationellt samarbete samtidigt som det behöver finnas en medvetenhet om behovet av att skydda nationella intressen, kunskap och teknik. Forskningen behöver ta hänsyn till Sveriges utrikes-, säkerhets- och

försvarspolitiska intressen. Regeringen anger att arbetet med ansvarsfull internationalisering och skyddet av svensk forskning och utbildning är ett gemensamt ansvar för universitet och högskolor, forskningsfinansiärer och regeringen.

Enligt regeringen behöver Sverige fortsätta att satsa på forskning för att säkra kunskap och kompetens inom områden som är relevanta för att möta de utmaningar som mänskligheten och välfärdssamhället står inför. De forskningsinriktningar som presenterades i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020 är fortsatt relevanta, såsom satsningar på forskning inom klimat och miljö, polarforskning, hälsa och livsvetenskap (life science) samt digitalisering. Satsningarna på fri forskning liksom excellenscenter utökas. Sverige har förutsättningar att ta en central roll som stark forskningsnation och som ett tekniskt ledande land inom strategiskt prioriterade områden. Regeringen föreslår därför en särskild forskningssatsning för att bidra till utvecklingen av 6G. Satsningen ska bl.a. inriktas på bilaterala forskningssamarbeten.

För att kunna bedriva framgångsrik forskning är god tillgång till forskningsinfrastruktur nödvändig för de flesta forskningsområden. Enligt regeringen är konkurrenskraftig forskningsinfrastruktur också avgörande för att Sverige ska attrahera internationella talanger och forskare. I Sverige finns storskalig infrastruktur som MAX IV, SciLifeLab och isbrytaren Oden, och Sverige är även värd för ESS. För att säkerställa driften av MAX IV föreslås att ytterligare medel tillförs verksamheten.

Enligt regeringen är samhällsnyttan med rymdforskning och rymdverksamhet stor. Rymdforskningen bidrar med viktig kunskap inom ett flertal samhälls- och forskningsområden. Utbyggnaden av Esrange är ett bidrag till Europas oberoende tillträde till rymden. Sverige har sedan lång tid en etablerad position som en ledande rymdnation och denna position ska stärkas.

Regeringen anger att den har inlett arbetet med den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen. Inriktningen i denna kommer att vara excellens, internationalisering och innovation, med målet att svensk forskning och innovation ska hålla hög kvalitet och vara konkurrenskraftig på en global arena.

Föreningen EISCAT Scientific Association

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att bilda eller förvärva ett aktiebolag och se till att den verksamhet som bedrivs i den ideella föreningen EISCAT Scientific Association (EISCAT) överförs till bolaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att för svenska statens räkning teckna aktier i det bolag som övertar verksamheten i EISCAT och att delvis överlåta aktier i bolaget till norska och finska staten.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att under 2024 se till att tillgångar och skulder i EISCAT överförs till det bolag som tar över verksamheten.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att bolagets verksamhet ska bedrivas utan vinstsyfte, med beaktande av Sveriges säkerhet och andra utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska intressen och innefatta finansiering, drift, förvaltning och utveckling av infrastruktur för undersökningar av georydmiljön samt tillhandahållande av data för forskning.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att vidta de övriga åtgärder som är nödvändiga för att genomföra det ovannämnda.

Skälen för regeringens förslag är följande. EISCAT är en forskningsorganisation (ideell förening) grundad 1975 med säte i Kiruna. De utför atmosfär- och jonosfärforskning med markbaserade radarsystem och har forskningsinfrastruktur för ändamålet i Sverige, Norge och Finland. EISCAT har i dag sex medlemmar i form av statliga organisationer i Sverige, Norge, Finland, Storbritannien, Japan och Kina. Sedan föreningen bildades är Vetenskapsrådet den myndighet som representerar Sverige i föreningen och som svarar för den svenska delen av finansieringen.

Inom EISCAT pågår arbetet med att uppföra nästa generations markbaserade forskningsradar, EISCAT 3D. Det är en forskningsinfrastruktur på Nordkalotten bestående av en multistatisk radar optimerad för forskning om kopplingen mellan jordens atmosfär och rymden. EISCAT 3D bygger på samma grundläggande principer som den tidigare radarn, men med flerfaldigt högre prestanda. Den nya forskningsinfrastrukturen etableras på Nordkalotten med anläggningar i Sverige, Norge och Finland. Det tilltänkta huvudkontoret och datacentret avses placeras i Sverige.

EISCAT beslutade den 30 mars 2023 att föreningens verksamhet bör överföras till ett svenskt aktiebolag ägt av de svenska, norska och finska staterna. Regeringen gav därför i juni 2023 Vetenskapsrådet i uppdrag att förbereda för att bilda ett svenskt aktiebolag ägt av de svenska, norska och finska staterna och för att bolaget ska ta över verksamheten från EISCAT (U2023/02128). Avsikten är att bolaget ska kunna inleda sin verksamhet under 2024. Regeringen har vidare för avsikt att ge Vetenskapsrådet i uppdrag att förvalta svenska statens aktier i aktiebolaget.

Utvecklingen av EISCAT 3D kommer att innebära att helt nya forskningsmöjligheter öppnas. Regeringen anser att det, inte minst ur ett klimat- och miljöperspektiv, är angeläget att den forskning som föreningen bedriver ska få goda långsiktiga förutsättningar att utvecklas vidare. Regeringen anger vidare att det dock är förenat med särskilda utmaningar och svårigheter att i en ideell förening bedriva den typ av verksamhet och forskning som EISCAT 3D innebär. Det gäller t.ex. säkerhet, styrning och ekonomisk uppföljning.

Av 8 kap. 3 § första stycket budgetlagen (2011:203) följer att regeringen inte utan riksdagens bemyndigande får förvärva aktier eller andelar i ett

företag eller på annat sätt öka statens röst- eller ägarandel i ett företag. Regeringen får inte heller utan riksdagens bemyndigande tillskjuta kapital till ett företag. Vidare följer av 8 kap. 4 § budgetlagen att regeringen inte utan riksdagens bemyndigande genom försäljning eller på annat sätt får minska statens ägarandel i företag där staten har hälften eller mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar. Det framgår av 7 kap. 2 § budgetlagen att förvärv av aktier eller andelar i ett företag och annat tillskott av kapital ska finansieras med anslag. Av 7 kap. 6 § samma lag följer dock att detta inte gäller om riksdagen för en viss myndighet, ett visst lån eller en viss anskaffning beslutar om någon annan finansiering.

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Forskning (propositionen avsnitt 6.5). I budgetpropositionen redogörs för anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag. Av tabellen framgår utfall och anslagssparande för 2022, anslag och utgiftsprognos för 2023, regeringens förslag för 2024 och regeringens beräkning av anslaget för 2025 och 2026. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå för 2025 och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade reformer, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

Inom ett antal anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden. Inom ett anslag föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om bidrag och inom ett par anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden. Inom ett antal anslag föreslår regeringen att riksdagen ska godkänna att regeringen beslutar om medlemskap i vissa organisationer samt bemyndigar regeringen att besluta om medlemsavgifter till vissa organisationer.

Under anslagen för Polarforskningssekretariatet, Sunet och Etikprövningsmyndigheten återfinns även budget för avgiftsbelagd verksamhet.

Anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för stöd för forskning och forskningsinformation. Anslaget får även användas för utgifter för forskningsinfrastrukturer, internationellt forskningssamarbete, utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier som är kopplade till forskningsstödet. Anslaget får även användas för bidrag till ett konsortium för konstruktionen och driften av European Spallation Source ERIC (ESS), efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 7 893 846 000 kronor för 2024.

Anslaget ökas med 15 000 000 kronor 2024 för en forskningssatsning inom nästa generations trådlösa system (6G). För samma ändamål beräknas anslaget

öka med 60 000 000 kronor 2025 och med 65 000 000 kronor 2026. Vidare ökas anslaget med 40 000 000 kronor 2024 för ett extra bidrag till forskningsinfrastrukturen MAX IV vid Lunds universitet och med 10 000 000 kronor 2024 för att finansiera uppdrag att överföra verksamheten i EISCAT.

Bemyndiganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 000 kronor 2025–2034. Skälen för regeringens förslag är följande. Den grundforskning som Vetenskapsrådet finansierar bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. De medel som Vetenskapsrådet fördelar för vetenskaplig utrustning är också långsiktiga, eftersom myndigheten åtar sig att under flera år betala amorteringar och räntor för den aktuella utrustningen. Vidare tillkommer de åtaganden som följer av inrättandet av ESS.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om bidrag på högst 1 217 000 000 kronor till ESS. Skälen för regeringens förslag är följande. Konstruktionen av ESS påbörjades under hösten 2014. Hittills har Sverige betalat ca 8,5 miljarder kronor för konstruktion och initial drift, varav ca 7,1 miljarder kronor från Vetenskapsrådets forskningsanslag, ca 0,6 miljarder kronor från Lunds universitets forskningsanslag och 0,8 miljarder kronor från Region Skåne. Till följd av pandemin har färdigställandet av anläggningen försenats och därmed ökar även kostnaderna. Mot bakgrund av att driftsättningen av ESS har försenats beräknas Sveriges kostnader för konstruktion och initial drift till ca 9,8 miljarder kronor i 2013 års priser.

Regeringen föreslår också att riksdagen godkänner att regeringen under 2024 för anslaget beslutar om medlemskap samt bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget besluta om en årlig medlemsavgift för följande konsortier för europeisk forskningsinfrastruktur, s.k. ERIC-konsortier: European Solar Telescope (EST-ERIC) med en årlig medlemsavgift på högst 6 000 000 kronor, Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities (DARIAH ERIC) med en årlig medlemsavgift på högst 600 000 kronor och Low Frequency Array (LOFAR ERIC) med en årlig medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget besluta om de årliga medlemsavgifterna i följande ERIC-konsortier: Aerosols, Clouds and Trace Gases Research Infrastructure (ACTRIS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, European Marine Biological Resource Center (EMBRC-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor, European Plate Observing System (EPOS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, European Open Screen Infrastructure (EU-OPENSREEN-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 000 000 kronor, Council of European Social Science Data Archives (CESSDA-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, Common

Language Resources and Technology Infrastructure (CLARIN-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor, Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Biobanking and Biomolecular Resources Infrastructure (BBMRI-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, European Social Survey (ESS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Joint Institute for VLBI in Europe (JIV-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor, European Advanced Translational Research Infrastructure in Medicine (EATRIS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor, European Research Infrastructure for Biomedical Imaging (Euro-Bioimaging-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor och Integrated Carbon Observation System (ICOS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 10 000 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. För att underlätta för forskare att samarbeta med andra forskare i olika länder inom forskningsinfrastrukturer har ett antal konsortier för europeisk forskningsinfrastruktur, s.k. ERIC-konsortier, bildats och ytterligare några konsortier planeras.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om medlemsavgift till det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem (Euro-HPC) på högst 25 000 000 kronor. Skälet för regeringens förslag är följande. År 2019 bemyndigades regeringen att under 2019 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om medlemskap i det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem, High Performance Computing (Euro-HPC) med en medlemsavgift på högst 25 000 000 kronor.

Anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för avgifter till internationella forskningsorganisationer.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 420 061 000 kronor för 2024.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 537 000 000 kronor 2025–2028. Skälet för regeringens förslag är följande. Vetenskapsrådet svarar för långsiktiga internationella åtaganden gentemot forskningsorganisationer.

Anslaget 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Regeringen anger att anslaget får användas för Vetenskapsrådets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 203 252 000 kronor för 2024.

Anslaget ökas med 2 000 000 kronor 2024 för att finansiera utgifter för förvaltning av EISCAT Scientific Association. För samma ändamål beräknas anslaget öka med 2 000 000 kronor 2025 och fr.o.m. 2026 med 1 000 000 kronor.

Anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning och utveckling inklusive industriutvecklingsprojekt och fjärranalys inom nationella och internationella samarbeten. Anslaget får även användas för utgifter för information om rymdforskning och rymdverksamhet samt utgifter för deltagande i internationella rymdsamarbeten. Anslaget får användas för statsbidrag till Svenska rymdaktiebolaget, för utgifter för statsbidrag för verksamhet vid Esrange samt till utgifter för ersättning till vissa samebyar och till Samefonden med anledning av verksamheten vid Esrange.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 297 356 000 kronor för 2024.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 900 000 000 kronor 2025–2035. Skälet för regeringens förslag är följande. Den verksamhet som finansieras från anslaget för rymdforskning och rymdverksamhet bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt.

Anslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning

Regeringen anger att anslaget får användas för Rymdstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 52 555 000 kronor för 2024.

Anslaget ökas med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för att finansiera ökade kostnader till följd av att verksamheten utökats.

Anslaget 3:6 Institutet för rymdfysik

Regeringen anger att anslaget får användas för Institutet för rymdfysiks förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 63 553 000 kronor för 2024.

Anslaget 3:7 Kungl. biblioteket

Regeringen anger att anslaget får användas för Kungl. bibliotekets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 447 963 000 kronor för 2024.

Anslaget 3:8 Polarforskningssekretariatet

Regeringen anger att anslaget får användas för Polarforskningssekretariatets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för att organisera och genomföra forskningsexpeditioner.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 69 056 000 kronor för 2024.

Polarforskningssekretariatets utgifter varierar mellan åren beroende på om större expeditioner genomförs eller inte. För att klara år med stora utgifter måste hela anslagssparandet tas i anspråk, och anslaget är beräknat utifrån dessa förutsättningar.

Anslaget 3:9 Sunet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för Swedish University Computer Network (Sunet), ett datanätverk för överföring av digital information mellan universitet och högskolor samt vissa andra organisationer. Anslaget får även användas för utgifter för grundanslutning till Sunet för de konstnärliga högskolorna, statliga kulturavsnittsinstitutioner och Kungliga biblioteket samt för de specifika kostnader Sunet har för anslutning till internationella forskningsnät.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 49 183 000 kronor för 2024.

Anslaget 3:10 Överklagandenämnden för etikprövning

Regeringen anger att anslaget får användas för förvaltningsutgifter för Överklagandenämnden för etikprövning.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 5 554 000 kronor för 2024.

Anslaget 3:11 Etikprövningsmyndigheten

Regeringen anger att anslaget får användas för Etikprövningsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 52 686 000 kronor för 2024.

Anslaget 3:12 Nämnden för prövning av oredlighet i forskning

Regeringen anger att anslaget får användas för förvaltningsutgifter för Nämnden för prövning av oredlighet i forskning.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 9 918 000 kronor för 2024.

Anslaget 3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för tull och mervärdesskatt som har betalats av EISCAT Scientific Association. Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom forsknings- och utvecklingsområdet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 93 995 000 kronor för 2024.

Anslaget ökas med 6 000 000 kronor 2024 för ett ökat bidrag till Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet (se propositionen avsnitt 3.5.3). För samma ändamål beräknas anslaget öka med 4 000 000 kronor fr.o.m. 2025. Vidare beräknas anslaget minska med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2025 till följd av ett minskat bidrag till Institutet för framtidsstudier. Minskningen finansierar andra reformer som föreslås i denna budgetproposition.

Anslaget 3:14 Gentekniknämnden

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för Gentekniknämndens verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 911 000 kronor för 2024.

Motionerna

Vänsterpartiet

I partimotion 2023/24:2335 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en höjning av anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* med 15 miljoner kronor för ett utökat stöd till djurfria forskningsmetoder.

Vänsterpartiet avvisar även regeringens generella besparing i statsförvaltningen på 1 procent. Detta görs samlat genom ett nytt anslag inom utgiftsområde 2.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2023/24:2680 av Camilla Hansén m.fl. (MP) i denna del avvisar motionärerna regeringens förslag om generella besparingar i statsförvaltningen.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att Sverige ska vara en ledande forskningsnation. Forskning och innovation är avgörande för landets välbefinnande, utveckling, konkurrenskraft och förmåga att hantera samhällsutmaningar. En tydlig inriktning mot excellens och hög kvalitet ska gälla, enligt utskottet. Internationalisering är en viktig del i detta. Det är samtidigt av stor vikt att alla berörda arbetar för en ansvarsfull internationalisering och skydd av svensk forskning och utbildning.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att fortsatta investeringar i forskning och innovation behövs såväl för ökad tillväxt och välfärd som för att attrahera och behålla nyckelkompetens. Utskottet kan konstatera att regeringen framför att de forskningsinriktningar som presenterades i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020 fortfarande är relevanta och att fortsatta forskningssatsningar är nödvändiga inom t.ex. klimat och miljö, hälsa och livsvetenskap samt digitalisering. Utskottet instämmer i regeringens bedömning av behov av satsningar liksom att Sverige ska stärka sin position som ledande rymdnation. Utskottet välkomnar att arbetet med den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen har inletts.

Utskottet instämmer i att tillgång till forskningsinfrastruktur ofta är avgörande för att kunna bedriva framgångsrik forskning och också för att attrahera internationella talanger och forskare. I Sverige finns flera storskaliga anläggningar. Sverige är värd för ESS som tillsammans med MAX IV förväntas bli ett ledande forsknings- och innovationscentrum för material- och livsvetenskaperna. Utskottet anser att det är av stor betydelse att driften av MAX IV säkerställs och är därför positivt till regeringens förslag om ökade medel till anläggningen.

Motionärerna föreslår ökningar i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden inom området Forskning och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet under avsnitt 2 om statens budget inom utg.omr. 16).

7 Anslag för gemensamma ändamål

Propositionen

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Gemensamma ändamål (propositionen avsnitt 7.1). I budgetpropositionen redogörs för anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag. Av tabellen framgår utfall och anslagssparande för 2022, anslag och utgiftsprognos för 2023, regeringens förslag för 2024 och regeringens beräkning av anslaget för 2025 och 2026. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå för 2024 och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade reformer, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

Inom ett anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om ekonomiska åtaganden.

Anslaget 4:1 Internationella program

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för stipendier till s.k. tredjelandsstudenter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att främja internationella kontakter inom EU-program och andra internationella program inom utbildningsområdet. Anslaget får även användas för att medfinansiera EU-medel inom Universitets- och högskolerådets ansvarsområde och genomföra stödåtgärder inom ramen för EU:s utbildningsprogram.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 81 589 000 kronor för 2024.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 412 000 kronor 2025–2026. Skälet för regeringens förslag är följande. Universitets- och högskolerådet kommer under 2024 att bevilja stipendier för senare läsår.

Anslaget 4:2 Avgifter till Unesco och ICCROM

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Unesco. Anslaget får även användas för utgifter för Internationella centret för bevarande och restaurering av kulturföremål i Rom (ICCROM) samt utgifter för de Unescokonventioner som Sverige har ratificerat.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 32 186 000 kronor för 2024.

Anslaget 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet

Regeringen anger att anslaget får användas för Svenska Unescorådets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bevakning och genomförande av Unescos verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 11 339 000 kronor för 2024.

Anslaget 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning. Anslaget får även användas för utgifter för statistik, analyser och prognoser inom dessa områden.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 23 373 000 kronor för 2024.

För att finansiera vissa beräkningar av statsbidrag som Statistiska centralbyrån (SCB) utför ökas anslaget med 200 000 kronor fr.o.m. 2024. Ökningen finansieras genom att anslaget 1:1 *Statens skolverk* minskas med motsvarande belopp. För förbättrad tillgång till data för kompetensförsörjning ökas anslaget med 7 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med 6 000 000 kronor respektive 2 500 000 kronor.

Motionerna*Vänsterpartiet*

I partimotion 2023/24:2335 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del avvisar motionärerna regeringens generella besparing i statsförvaltningen på 1 procent. Detta görs samlat genom ett nytt anslag inom utgiftsområde 2.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2023/24:2680 av Camilla Hansén m.fl. (MP) i denna del avvisar motionärerna regeringens förslag om generella besparingar i statsförvaltningen.

Utskottets ställningstagande

Motionärerna föreslår ökningar i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndigande är väl avvägda. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag och ett bemyndigande om ekonomiska åtaganden inom området Gemensamma ändamål och avstyrker de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet under avsnitt 2 om statens budget inom utg.omr. 16).

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 16 (S)

Åsa Westlund (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Aylin Nouri (S) anför:

Socialdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2654. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 16. Socialdemokraternas förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2687. Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 29 november 2023 i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16. I stället lägger vi fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Socialdemokraternas budgetalternativ innebär följande.

Alla barn i Sverige ska få en god utbildning och bildning; det är både en rättighet och den viktigaste investering som samhället gör i varje människa. Tyvärr är det långt ifrån verkligheten i svensk skola i dag. De senaste decennierna har samhället förlorat kontrollen över skolan till marknaden med ökande ojämlikhet och segregation som följd. Samtidigt som våra barns utbildning har blivit ett medel för att tjäna pengar har skolan blivit allt sämre på att ge barn från studieovana hem de kunskaper som krävs. Likvärdigheten brister mellan skolor, elever och olika delar av landet. Så kan vi inte ha det.

För att stärka kunskapsresultaten och öka likvärdigheten i skolan behöver mer resurser gå dit de behövs mest. År 2018 införde den socialdemokratiskt ledda regeringen likvärdighetsbidraget, ett statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i skolan. Och det gör skillnad. Enligt Statskontorets (2021) utvärdering av likvärdighetsbidraget har det i stor utsträckning lett till mer resurser där behoven är som störst och satsningar på mer och bättre utbildad personal i skolorna. Vi ser att likvärdighetsbidraget, numera kallat kunskapsbidraget, behöver fortsätta att öka med verkliga pengar så att skolan får mer resurser till lärare och undervisning. Vi menar att regeringens förslag inte är tillräckligt utan föreslår att bidraget förstärks med ytterligare 700 miljoner kronor. Regeringen aviserar i budgetpropositionen att den avser att revidera kriterierna för detta bidrag. För oss är det av största vikt att statens stöd till skolan fortsätter att fördelas utifrån socioekonomiska kriterier för att leva upp till målen om att skolan ska vara likvärdig.

Jämte behovet av att kraftigt öka resurserna till skolan via likvärdighetsbidraget behöver resurserna fortsätta att öka till skolor som ligger i utsatta områden. Sedan 2021 finns ett statsbidrag för åtgärder för förbättrad arbetsmiljö och förbättrade arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska

utmaningar. Vi anser att regeringens satsning på statsbidraget är för låg och föreslår att ytterligare 35 miljoner kronor anslås för ändamålet.

För att motverka segregationen och möjliggöra en bra skolstart för alla barn måste förskolans språkutvecklande arbete förstärkas, i synnerhet i förskolor i utsatta områden. I Sverige ska barn ges goda förutsättningar att lyckas i skolan, men ändå ser vi att barn ges ojämlika villkor redan från skolstarten. Bristande kunskaper i svenska språket försvårar inläringen och förståelsen även i andra ämnen. Vi föreslår att 150 miljoner kronor avsätts för en särskild satsning på språkutveckling och höjd kvalitet vid de 200 förskolor i landet som behöver det mest. Vi föreslår också att 80 miljoner kronor anslås för att införa språkrav och för att genomföra ett språklyft för pedagogisk personal i förskolan.

Inom många sektorer är samhället och omställningen helt beroende av specifika yrkeskunskaper. Dessa finns ibland inom små men helt nödvändiga yrkesområden. För att tillgodose utbildningsbehovet inom dessa branscher och samtidigt höja kvaliteten införde den socialdemokratiskt ledda regeringen en försöksverksamhet med branschskolor. Vi anslår 25 miljoner kronor för att återinföra statsbidraget för branschskolor efter att försöksverksamheten nu lagts ned.

Många skolhuvudmän i grundskolan och gymnasieskolan söker det statsbidrag för att inrätta anpassade lärmiljöer med få elever och hög personalitet som Specialpedagogiska skolmyndigheten beslutar om. Därför föreslår vi att bidraget förstärks med 30 miljoner kronor.

Arbetslösheten är fortfarande på höga nivåer, inte minst bland utrikes födda, samtidigt som välfärden och företagen inte hittar den kompetens de söker för sina verksamheter. Detta kompetensgap är ett hot både mot välfärdens kvalitet och mot omställningen av samhället. I budgeten för 2023 skar regeringen ned på vuxenutbildningen med en miljard kronor för att sedan återföra en del av medlen i budgeten för 2024. Fortfarande är anslagen till vuxenutbildningen dock en halv miljard lägre än när regeringen tillträdde. Vi föreslår 500 miljoner kronor mer än regeringen till det statliga stödet till vuxenutbildningen. I synnerhet ska satsningen på regionalt yrkesvux fortsätta att växa, men det är också viktigt att människor via komvux har goda chanser att läsa in betyg och kurser som gör dem behöriga att läsa vidare på högskolan. Inom ramen för det ökade stödet till vuxenutbildning vill vi också att kombinationsutbildningar fortsätter att utvecklas.

Möjligheten att studera är inte jämlikt fördelad över landet, och ofta drabbas mindre orter och landsbygden av brist på kompetens. Lärcentrum ökar möjligheterna att bo, studera och arbeta i hela landet och har visat sig spela en viktig roll för den nationella, regionala och kommunala kompetensförsörjningen. Vi vill att lärcentrum fortsätter att utvecklas och blir tillgängliga för fler runt om i landet och satsar 50 miljoner kronor på detta.

Yrkeshögskolan har blivit en verklig motor för regional tillväxt och kompetensförsörjning. Allt fler arbetsgivare söker kompetens från yrkeshögskolan. Antalet utbildningsplatser har fördubblats sedan 2014. Men trots att

antalet examinerade från yrkeshögskolan fortsätter att öka för varje år är efterfrågan på yrkeshögskoleutbildade fortfarande stor. Söktrycket på utbildningarna har också ökat. Yrkeshögskoleutbildningen visar på mycket höga resultat och behöver fortsätta att byggas ut för att möta behovet av kompetens runt om i landet. Vi satsar därför 250 miljoner kronor mer än regeringen på detta.

Fler behöver utbilda sig till lärare och det behövs fler vägar till läraryrket. Svensk skola behöver också fler skickliga lärare som vill ta sig an de elever och skolor som har störst behov. Teach for Sweden omskolar personer som redan har en akademisk utbildning samtidigt som de jobbar i skolor i utsatta områden. De har visat utmärkta resultat när det gäller genomströmning och inträde i yrket efter genomgången program, och resurserna bör därför öka. Vi satsar därför ytterligare 5 miljoner kronor till Teach for Sweden.

2. Statens budget inom utgiftsområde 16 (V)

Daniel Riazat (V) anför:

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2385. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU, och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 16. Vänsterpartiets förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16 läggs fram i partimotion 2023/24:2335. Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 29 november 2023 i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16. I stället lägger jag fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Vänsterpartiets budgetalternativ innebär följande.

Sverige står inför mycket stora samhällsutmaningar, inte minst när det gäller skolan. Barns och ungas psykiska ohälsa har kraftigt försämrats under de senaste åren och allt fler unga dras in i kriminalitet. Förskolan och skolan är helt centrala skyddsfaktorer mot dessa problem, men det är då avgörande att skolan får de resurser och förutsättningar som behövs. Vänsterpartiet föreslår att de generella statsbidragen ska öka kraftigt 2024 och i takt med inflation, löner och befolkningstillväxt i olika åldersgrupper de kommande åren. Ökade generella statsbidrag till kommuner är den plattform som krävs för att verksamheterna ska få arbetsro att skapa en långsiktigt trygg, demokratisk och produktiv utbildningssektor.

Det är viktigt att alla barn har möjlighet att gå i förskolan oavsett föräldrarnas ekonomi, och därför föreslår jag att ett fribelopp införs i mactaxan. För detta avsätts 1,3 miljarder kronor mer än enligt regeringens förslag. Jag föreslår även att ett fribelopp införs för fritidshemsavgiften, och för detta ändamål avsätts 640 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag. Vidare är barngrupperna i fritidshemmen för stora, och därför föreslår

jag en personalförstärkning riktad mot de fritidshem som har störst behov. För ändamålet avsätts 250 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag.

En satsning på 4,5 miljoner kronor görs på Specialpedagogiska skolmyndigheten för stöd till studenter med funktionsnedsättningar inom högre utbildning.

Det finns för få skolbibliotek och av de som finns är inte alla bemannade. Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel föreslår i betänkandet Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3) en satsning på fler utbildade skolbibliotekarier. Utredningens förslag bör genomföras och därför föreslår jag en ökning av anslaget med 4 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Vänsterpartiet föreslår egna satsningar på generellt stöd till kommunerna inom utgiftsområde 25 och därför avvisas regeringens anslag till Skolverket med 42 miljoner kronor för spetsklasser, digitalt och centralt rättade nationella prov, en bättre bild av elevers språk- och kunskapsutveckling samt uppdraget att ta fram läslistor. Vidare avvisas bl.a. regeringens förslag till förstärkning av anslaget till Skolinspektionen med 25 miljoner kronor, regeringens förslag till anslag till bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska utmaningar med 165 miljoner kronor samt regeringens förslag till förstärkning av statsbidraget för ett fjärde tekniskt år med 25 miljoner kronor, till förmån för egna satsningar på generellt stöd till kommunerna.

För att göra studier till en möjlighet för fler föreslår Vänsterpartiet en satsning på kurslitteratur till vuxenstuderande på 300 miljoner kronor.

I dag är högskoleprovet underfinansierat. För att undvika att denna underfinansiering leder till ökade avgifter för dem som skriver provet görs en satsning på 10 miljoner kronor. Vidare ska det vara möjligt för fler studenter med funktionsnedsättningar att skriva högskoleprovet och därför görs en satsning på detta på 10 miljoner kronor.

Kvaliteten på högre utbildning behöver stärkas och därför gör Vänsterpartiet en satsning på 324 miljoner kronor på att höja ersättningen per helårsstudent till lärosätena. En satsning görs även på att höja basanslagen till forskning med 500 miljoner kronor. Dessutom satsas 30 miljoner kronor på studentkåren för att öka tryggheten för studenter på lärosätena.

I syfte att utöka stödet till djurfria forskningsmetoder anslås 15 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag.

Regeringen genomför en generell besparing i statsförvaltningen på 1 procent, utöver den årliga besparing som redan finns. Det görs utan hänsyn till lärosätenas och myndigheternas särskilda behov och förutsättningar. Att statsförvaltningen är effektiv är en förutsättning för medborgarnas förtroende. Men den generella effektivisering som regeringen nu försöker sig på kommer att få konsekvenser för kärnverksamheten. Sämre förutsättningar för de statsanställda att utföra sitt uppdrag innebär i sin tur att utbildningens kvalitet och servicen till medborgarna kommer att bli lidande. Vänsterpartiet avvisar

denna generella besparing, och det görs samlat genom ett nytt anslag inom utgiftsområde 2.

3. Statens budget inom utgiftsområde 16 (C)

Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2733. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 16. Centerpartiets förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2737. Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 29 november 2023 i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16. I stället lägger jag fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Centerpartiets budgetalternativ innebär följande.

Utbildning är en grundsten för vårt demokratiska samhälle. Den kunskap och de förmågor som förmedlas i skolan är helt avgörande, såväl för individens livsresa som för samhället i stort och Sveriges konkurrenskraft. Varje elev har rätt till en utbildning av hög kvalitet, en utbildning som ökar individens möjligheter i samhället och den personliga friheten och som leder till jobb. Utbildningen ska hålla hög kvalitet, från förskolan ända upp till universitets- och forskningsnivå. Vårt utbildningssystem behöver svara upp mot efterfrågan på kompetent arbetskraft och möjliggöra yrkesväxling. Utbildningsväsendet behöver i större utsträckning samverka med samhället och näringslivet så att utbildningar, såväl akademiska som yrkesinriktade, blir mer verklighetsnära och relevanta för arbetsmarknaden. Högre utbildning behöver komma hela landet till del.

Förskolan lägger grunden för livslångt lärande. Genom att tidigt nå fler barn ökar möjligheterna att ge alla barn likvärdiga chanser till en bra skolgång. De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de sämsta förutsättningarna, som barn från socioekonomiskt utsatta eller nyanlända familjer. Fler barn ska få möjlighet att delta i förskoleverksamheten.

Det är viktigt att varje elev möts av höga förväntningar och ges stöd för att kunna nå kunskapsmålen och förverkliga sina drömmar. Elevernas kunskaper ska höjas genom hela utbildningssystemet. Det är avgörande för att motverka ett växande utanförskap. Läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevens framgång i klassrummet.

Skolvalet bör öppnas upp och tillgängliggöras för fler. Skolpengssystemet behöver ta bättre hänsyn till skolors olika ansvar och elevers behov, inklusive att kommuner ersätts för sina faktiska kostnader, se till att alla barn får en utbildning samt att upprätthålla driften av små skolor.

De riktade statsbidragen skapar så mycket administration för skolsektorn att de ofta inte ens söks av kommunerna. Därför föreslår jag i stället ett brett

bidrag, ett sektorsbidrag, till skolan som tillför de resurser som behövs för att upprätthålla och utveckla skolans verksamhet i hela landet. Flera befintliga statsbidrag ska samtidigt slås ihop med sektorsbidraget för att skapa en förutsägbar och likvärdig finansiering. Totalt innebär detta att skolan tillförs 5 miljarder kronor mer än enligt regeringens förslag. Sektorsbidraget innebär ett nytt fokus på landsbygden i statens satsningar på skolan eftersom fördelningen viktas utifrån både socioekonomiska faktorer och kommunernas gleshet. På så sätt ger vi både mer pengar till skolor med större behov och mer till landsbygdskommuner som drabbas hårdast av nedskärningar.

För att instifta en granskningsnämnd för läromedel, utveckla ett frånvaroregister samt kunna utreda en grundpeng bör Skolverket tillföras totalt 38 miljoner kronor.

För att fler ska kunna och vilja arbeta längre måste det bli lättare att byta karriär senare i livet. Det behövs en vuxenutbildning som gör det lätt för människor att läsa in behörighet till yrkeshögskola och högskola. Det ska även vara lättare att komplettera sina studier eller satsa på yrkesinriktade utbildningar senare i yrkeslivet. Yrkeshögskolan bör byggas ut och antalet korta kurser bli fler. För dem som läst ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan måste det bli lättare att läsa in behörighet till yrkeshögskolan. Fler måste också få tillgång till yrkesinriktade kurser, för att kunna komplettera en tidigare utbildning. Antalet platser på yrkesvux bör utökas och utbildningarna måste i större utsträckning utformas tillsammans med näringslivet. Utbildningarna måste också få längre planeringsförutsättningar och antagningsreglerna ses över.

Tillgång till högre utbildning av god kvalitet i hela landet ökar människors möjligheter till jobb och trygghet, samtidigt som det gynnar näringslivet och vår gemensamma välfärd. En samverkan och en nära koppling mellan den högre utbildningen och det omgivande samhället är därför av största vikt. Lärosäten bör bli mer autonoma, finnas i hela landet och få ytterligare möjligheter att utforma sin verksamhet efter regionala förutsättningar. Fler fristående lärosäten, likt stiftelser, behövs.

Utvecklingen går fort och arbetsmarknadens behov av kompetent arbetskraft är stort. I dag spelar familjebakgrunden alltför stor roll för om någon väljer att plugga vidare. Information och vägledning behöver därför stärkas för att bredda rekryteringen till högskolan. Ny teknik och digitalisering möjliggör för mer distansutbildning och i kombination med kommunala lärocentrum kan högre utbildning bli tillgänglig för fler.

Det är angeläget att stärka den akademiska friheten. Utan oberoende forskning och utbildning är det svårare att identifiera, förstå och lösa samhällsproblem.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag på generella besparingar i statsförvaltningen på anslagen 2:3–2:63. Särskilda satsningar görs på 25 miljoner kronor till branschskolor och 92 miljoner kronor för en förstärkning av yrkeshögskolan. Dessutom satsas 30 miljoner kronor på språkutbildning till ukrainska flyktingar. En satsning på 150 miljoner kronor

görs också på insatser för fler lärarbehöriga med annan yrkesbakgrund. Dessutom satsar Centerpartiet 15 miljoner kronor på Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK).

Svensk forskning behöver stärkas för att stå sig i den internationella konkurrensen. Det ska ses som attraktivt att forska i Sverige. Det ska vara både prestigefullt, karriärdrivande och lönsamt för forskare att forska, både vid universitet och i olika branscher.

Sverige behöver bli mer attraktivt för investeringar i forskning och innovation. Det behöver skapas attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer och bättre villkor för företag att bedriva forskning i Sverige. Samverkan mellan lärosäten och med näringsliv är viktig för Sveriges konkurrenskraft och behöver därför stärkas.

4. Statens budget inom utgiftsområde 16 (MP)

Camilla Hansén (MP) anför:

Miljöpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2689. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 16. Miljöpartiets förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2680. Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 29 november 2023 i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller statens budget för 2024 inom utgiftsområde 16. I stället lägger jag fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Miljöpartiets budgetalternativ innebär följande.

Svensk skola ska vara en skola för alla och staten måste ta ett större ansvar för en likvärdig skola med stark kunskapsutveckling. Sambandet mellan skolmisslyckanden och fattigdom, utanförskap och kriminalitet är starkt och väl belagt i forskningen. Staten måste fortsätta att rikta resurser för att öka likvärdigheten i förskolan, skolan och fritidshemmet över hela landet. Det är en otjänst för hela samhället när det sparas in på skolorna. Miljöpartiet vill att staten ska ta ett större ansvar för att skolor i hela landet ska ha tillräckliga resurser och föreslår därför att anslaget för stärkt kunskapsutveckling ökar med ytterligare 1,5 miljarder kronor. Ett rättvist skolval måste skapas för att motverka segregationen. Det måste bli stopp för vinstutdelningen eftersom den driver på segregationen och ökar ojämlikheten mellan skolor. Skolans syfte ska alltid vara utbildning, aldrig vinst.

Förskolan har en viktig roll i att kompensera för skillnader i barns uppväxtvillkor. Ett likvärdighetsbidrag behöver inrättas för förskolan, liknande det som Miljöpartiet redan har drivit igenom för skolan. Stödet ska omfatta 1 miljard kronor årligen och komma alla förskolor till del men fördelas utifrån ett socioekonomiskt index.

Skolan ska vara en inkluderande miljö och ge förutsättningar för alla barn att lära sig. Elevhälsan behöver byggas ut och skolbiblioteket ska stärkas. Det ska finnas bemannade skolbibliotek på alla skolor. Undervisningen i modersmål ska också förstärkas, inte minst i de nationella minoritetsspråken. Miljöpartiet avsätter 1 miljard kronor per år för att införa gratis frukost till elever i grundskolan och i gymnasieskolan.

Kvalitetsdialoger är ett viktigt sätt för Skolverket att ge stöd till skolorna och måste finansieras, varför mitt parti tillför Skolverket 88 miljoner kronor.

Fritidshemmet är ett viktigt komplement till skolan. Det ger barnet stöd i lärandet och både social och språklig träning. Fritids kan fylla en viktig roll i att stötta de barn som har tuffast förutsättningar att klara skolan. Miljöpartiet satsar 290 miljoner kronor för att ge alla barn rätt till fritids och samtidigt stärka kvaliteten och likvärdigheten. Det är också viktigt att stärka alla barns och elevers tillgång till kultur i skolan, från förskolan till gymnasieskolan.

Miljöpartiet vill lansera ett grönt kunskapslyft med syftet att underlätta ett teknik- och kompetensskifte och omställningen till en hållbar arbetsmarknad. Lyftet bör genomföras som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom vuxenutbildning, yrkeshögskoleutbildningar samt gymnasieskola och högskola för att motverka arbetslöshet och skapa hållbara jobb för unga. Nyanlända bör snabbt få lära sig svenska och vara en del av arbetsmarknaden. I dag ges finansiering till kommuner som väljer att ge sfi till ukrainska flyktingar, men det bör vara en skyldighet för kommunerna att erbjuda sfi. En satsning på 20 miljoner görs därför på detta.

Sverige ska vara ett land där alla har möjlighet till livslångt lärande. Vår ställning som kunskapsnation bygger på en välutbildad befolkning och på forskning av hög kvalitet. Tyvärr pågår en orimlig urholkning av lärosätenas finansiering genom produktivtetsavdraget. Effekten blir färre undervisningstimmar för studenterna och att lärare och forskare ska producera mer världsledande forskning på kortare tid.

En satsning på 50 miljoner kronor görs på vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL), stöd till waldorfläroarbilden, en särskild kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) inklusive Teach for Sweden samt KPU för dem som har en utländsk examen. Ytterligare områden som omfattas av denna satsning är övningsskolor, praktiska forskning samt Kulturskoleklivet, som avser pedagogisk utbildning för aktiva konstutövare.

Läroarbilden är viktig för kompetensförsörjningen av läkare och för klinisk forskning runt om i landet. Det är självklart att samtliga lärosäten och regioner där den verksamhetsförlagda utbildningen och kliniska forskningen bedrivs ska ha lika villkor. Det innebär att alla lärosäten ska få ersättning för antalet helårsstudenter på samma beräkningsgrund. En satsning med 20 miljoner kronor görs därför på detta.

Regeringens förslag om generella besparingar på statsförvaltningen riskerar att skada svensk utbildning och forskning, varför Miljöpartiet avvisar det.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024 utgiftsområde 16:

1. Riksdagen godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i kunskaps- och innovationsplattformen inom kultur och kreativa näringar under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Culture and Creativity) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift på högst 300 000 kronor (avsnitt 5.7.4).
2. Riksdagen godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i konsortiet The Academic Model Providing Access to Healthcare (AMP ATH) och bemyndigar regeringen att under 2024–2027 för anslaget 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift på högst 200 000 kronor (avsnitt 5.7.14).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till European Research Infrastructure for Imaging Technologies in Biological and Biomedical Sciences (Euro-Bioimaging-ERIC) på högst 1 000 000 kronor (avsnitt 5.7.18).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till den ideella föreningen Ebrains på högst 1 600 000 kronor (avsnitt 5.7.18).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till kunskaps- och innovationsplattformen inom urban mobilitet under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Urban Mobility) på högst 540 000 kronor (avsnitt 5.7.18).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet för finansiering av idébanksmedel (avsnitt 5.7.65).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att bilda eller förvärva ett aktiebolag och tillse

- att den verksamhet som bedrivs i den ideella föreningen EISCAT Scientific Association (EISCAT) överförs till bolaget (avsnitt 6.4.4).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att för svenska statens räkning teckna aktier i det bolag som avses i punkt 7 och att delvis överlåta aktier i bolaget till norska och finska staten (avsnitt 6.4.4).
 9. Riksdagen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att under 2024 tillse att tillgångar och skulder i EISCAT överförs till det bolag som avses i punkt 7 (avsnitt 6.4.4).
 10. Riksdagen godkänner att verksamheten i det bolag som avses i punkt 7 ska bedrivas utan vinstsyfte, med beaktande av Sveriges säkerhet och andra utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska intressen och innefatta finansiering, drift, förvaltning och utveckling av infrastruktur för undersökningar av georymdmiljön samt tillhandahållande av data för forskning (avsnitt 6.4.4).
 11. Riksdagen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att vidta de övriga åtgärder som är nödvändiga för att genomföra punkterna 7–10 ovan (avsnitt 6.4.4).
 12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag på högst 1 217 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS) (avsnitt 6.5.1).
 13. Riksdagen godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i European Solar Telescope (EST-ERIC) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om en årlig medlemsavgift på högst 6 000 000 kronor (avsnitt 6.5.1).
 14. Riksdagen godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities (DARIAH ERIC) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om en årlig medlemsavgift på högst 600 000 kronor (avsnitt 6.5.1).
 15. Riksdagen godkänner att regeringen under 2024 beslutar om medlemskap i Low Frequency Array (LOFAR ERIC) och bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om en årlig medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor (avsnitt 6.5.1).
 16. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024–2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om årliga medlemsavgifter i följande ERIC-konsortier: Aerosols, Clouds and Trace Gases Research Infrastructure (ACTRIS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, European Marine Biological Resource Center (EMBRC-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor, European Plate Observing System (EPOS-ERIC)

- med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, European Open Screen Infrastructure (EU-OPENSOURCE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 000 000 kronor, Council of European Social Science Data Archives (CESSDA-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, Common Language Resources and Technology Infrastructure (CLARIN-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor, Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Biobanking and Biomolecular Resources Infrastructure (BBMRI-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, European Social Survey (ESS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Joint Institute for VLBI in Europe (JIV-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor, European Advanced Translational Research Infrastructure in Medicine (EATRIS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor, European Research Infrastructure for Biomedical Imaging (Euro-Bioimaging-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Integrated Carbon Observation System (ICOS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 10 000 000 kronor (avsnitt 6.5.1).
17. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om medlemsavgift till det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem (Euro-HPC) på högst 25 000 000 kronor (avsnitt 6.5.1).
 18. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt tabell 1.1.
 19. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:435 av Daniel Riazat m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att för att göra förskolan tillgänglig för fler barn i hela landet bör regeringen utreda hur ett golv kan införas i regelverket för maxtaxan så att hushållen med allra lägst inkomster blir avgiftsbefriade, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2335 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2023/24:2451 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka statens ansvar för skolans finansiering och likvärdighet och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om likvärdighetsbidrag för förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2680 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabell A i motionen.

2023/24:2687 av Åsa Westlund m.fl. (S):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att språkkrav för pedagogisk personal i förskolan ska införas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att likvärdighetsbidraget ska fortsätta byggas ut och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka Teach for Swedens arbete för fler lärare och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra en satsning på branschskolor i syfte att stärka kompetensförsörjningen av samhällsnödvändiga yrken och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler utbildningsplatser och höjd kvalitet i regionalt yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut yrkeshögskolan med fler utbildningsplatser och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut lärcentrum i fler delar av landet och tillkännager detta för regeringen.
95. Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2023/24:2691 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla barn ska ha rätt till fritids, inte bara de vars föräldrar arbetar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2737 av Anders Ådahl (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2024 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Tusental kronor

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	S	V	C	MP	
1:1	Statens skolverk	1 348 018	±0	-42 000	38 000	99 872
1:2	Statens skolinspektion	582 489	±0	-25 000	±0	5 564
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	839 768	±0	4 500	±0	8 370
1:4	Sameskolstyrelsen	61 499	±0	±0	±0	624
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	4 417 385	60 000	-192 500	-3 257 000	±0
1:6	Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	269 837	±0	±0	±0	±0
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola	4 960 000	230 000	2 230 000	±0	±0
1:8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	205 720	±0	±0	±0	±0
1:9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	112 082	±0	±0	±0	±0
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	1 078 526	±0	±0	±0	±0
1:11	Skolforskningsinstitutet	35 699	±0	±0	±0	260
1:12	Praktiknära skolforskning	36 043	±0	±0	±0	±0
1:13	Bidrag till lärarlöner	4 875 000	±0	±0	±0	±0
1:14	Särskilda insatser inom skolområdet	203 418	30 000	±0	±0	±0
1:15	Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling	7 478 000	700 000	±0	-7 478 000	1 500 000
1:16	Bidrag till vissa studier	17 525	±0	±0	±0	±0

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	S	V	C	MP	
1:17	Statligt stöd till vuxenutbildning	4 568 622	550 000	300 000	30 000	20 000
1:18	Myndigheten för yrkeshögskolan	152 245	±0	±0	25 000	1 391
1:19	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	4 010 383	250 000	±0	92 000	±0
2:1	Universitetskanslersämbetet	176 022	±0	±0	±0	1 781
2:2	Universitets- och högskolerådet	220 435	±0	20 000	±0	2 226
2:3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 117 826	±0	±0	10 486	10 486
2:4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 451 337	±0	±0	12 248	12 248
2:5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 457 847	±0	±0	12 190	12 190
2:6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 554 257	±0	±0	12 764	12 764
2:7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 455 086	±0	±0	12 299	12 299
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 819 634	±0	±0	9 148	9 148
2:9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 032 470	±0	±0	10 717	10 171
2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 856 651	±0	±0	9 335	9 335
2:11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 647 203	±0	±0	8 236	8 236
2:12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 285 682	±0	±0	6 464	6 464
2:13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 812 289	±0	±0	9 037	9 037
2:14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 113 565	±0	±0	5 599	5 599

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	S	V	C	MP	
2:15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	826 842	±0	±0	4 157	4 157
2:16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 825 779	±0	±0	9 180	9 180
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 384 540	±0	±0	6 863	6 863
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 944 253	±0	±0	9 673	9 673
2:19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	791 425	±0	±0	3 930	3 930
2:20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	452 185	±0	±0	2 275	2 275
2:21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	800 766	±0	±0	3 999	3 999
2:22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	297 629	±0	±0	1 498	1 498
2:23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 246 264	±0	±0	6 234	6 234
2:24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	406 967	±0	±0	2 048	2 048
2:25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	932 155	±0	±0	4 665	4 665
2:26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	336 081	±0	±0	1 691	1 691
2:27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	661 282	±0	±0	3 303	3 303
2:28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	299 667	±0	±0	1 508	1 508
2:29	Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 114 403	±0	±0	5 582	5 582

Anslag		Regeringens			Avvikelse från regeringen	
		förslag	S	V	C	MP
2:30	Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	312 903	±0	±0	1 575	1 575
2:31	Mälardalens universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	722 581	±0	±0	3 598	3 598
2:32	Mälardalens universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	294 743	±0	±0	1 483	1 483
2:33	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	300 720	±0	±0	1 482	1 482
2:34	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	114 436	±0	±0	576	576
2:35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	225 049	±0	±0	1 133	1 133
2:36	Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	58 092	±0	±0	292	292
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	127 982	±0	±0	652	642
2:38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	36 434	±0	±0	183	183
2:39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	590 289	±0	±0	2 954	2 954
2:40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	110 758	±0	±0	557	557
2:41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	505 826	±0	±0	2 526	2 526
2:42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	114 256	±0	±0	574	574
2:43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	548 352	±0	±0	2 736	2 736
2:44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	121 318	±0	±0	610	610

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	S	V	C	MP	
2:45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	481 161	±0	±0	2 391	2 391
2:46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	107 704	±0	±0	541	541
2:47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	472 278	±0	±0	2 365	2 365
2:48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	103 776	±0	±0	522	522
2:49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	371 028	±0	±0	1 834	1 834
2:50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	69 521	±0	±0	350	350
2:51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	444 839	±0	±0	2 209	2 209
2:52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	97 827	±0	±0	492	492
2:53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	189 433	±0	±0	949	15 949
2:54	Konstfack: Forskning och utbildning på forskarnivå	23 201	±0	±0	117	9 117
2:55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	73 485	±0	±0	1 115	5 366
2:56	Kungl. Konsthögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	13 610	±0	±0	69	2 069
2:57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	150 661	±0	±0	760	20 760
2:58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Forskning och utbildning på forskarnivå	23 342	±0	±0	118	15 118
2:59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	495 123	±0	±0	2 487	2 487

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	S	V	C	MP	
2:60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	130 998	±0	±0	659	659
2:61	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	40 921	±0	±0	207	207
2:62	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	44 646	±0	±0	205	205
2:63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	4 041 143	±0	±0	19 945	23 445
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	928 935	5 000	824 000	150 000	60 639
2:65	Särskilda medel till universitet och högskolor	636 143	±0	±0	15 000	6 106
2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 884 576	±0	±0	±0	49 139
2:67	Särskilda bidrag inom högskoleområdet	67 780	±0	30 000	±0	±0
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	7 893 846	±0	15 000	±0	±0
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	420 061	±0	±0	±0	±0
3:3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	203 252	±0	±0	±0	2 044
3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	1 297 356	±0	±0	±0	±0
3:5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	52 555	±0	±0	±0	483
3:6	Institutet för rymdfysik	63 553	±0	±0	±0	646
3:7	Kungl. biblioteket	447 963	±0	±0	±0	4 529
3:8	Polarforskningssekreteriatet	69 056	±0	±0	±0	701
3:9	Sunet	49 183	±0	±0	±0	±0
3:10	Överklagandenämnden för etikprövning	5 554	±0	±0	±0	56
3:11	Etikprövningsmyndigheten	52 686	±0	±0	±0	533
3:12	Nämnden för prövning av oredlighet i forskning	9 918	±0	±0	±0	101

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	S	V	C	MP	
3:13	Särskilda utgifter för forskningsändamål	93 995	±0	±0	±0	±0
3:14	Gentekniknämnden	4 911	±0	±0	±0	50
4:1	Internationella program	81 589	±0	±0	±0	±0
4:2	Avgift till Unesco och ICCROM	32 186	±0	±0	±0	±0
4:3	Kostnader för Svenska Unescorådet	11 339	±0	±0	±0	115
4:4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	23 373	±0	±0	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Sektorsbidrag till skolan	±0	±0	±0	15 736 000	±0
99:2	Likvärdighetsbidrag för förskolan	±0	±0	±0	±0	1 000 000
99:3	Fritids för barn vars föräldrar inte arbetar	±0	±0	±0	±0	290 000
99:4	Gratis frukost i skolan	±0	±0	±0	±0	1 000 000
Summa för utgiftsområdet		99 461 047	1 825 000	3 164 000	5 594 395	4 366 820

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2024 inom utgifts- område 16 Utbildning och universitetsforskning

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	2 023 000	2025–2029
1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	36 000	2025
1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola	1 986 000	2025
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	343 000	2025
1:12 Praktisknära skolforskning	72 100	2025–2027
1:13 Bidrag till lärarlöner	2 426 000	2025
1:15 Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling	7 543 000	2025
1:17 Statligt stöd till vuxenutbildning	3 522 422	2025
1:19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	9 700 000	2025–2031
3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	25 000 000	2025–2034
3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	2 537 000	2025–2028
3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	2 900 000	2025–2035
4:1 Internationella program	90 412	2025–2026
Summa	58 178 934	